

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Égész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal

Budapest, Rökk-Szilárd
utca 4.

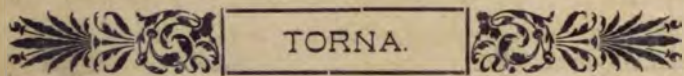
Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet, a „Balaton-Egylet“, a „Teregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Érsekújvári Vivő- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivő-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet“ a „Nagy-Bányai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoraljai Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet“ a „Szegedi Torna-Egylet“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycle Egyesület)“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Sportkedvelők köre,“ „Veszprémi torna egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club“ „Zsombolyai atletikai club“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegyesület“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020 számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A „Pihenő“ mulattató melléklet tartalma: Reményi Ede, (arczképpel.) Levelek a mennyországból. Bálint Menyhértől. — Honvágy, (költemény) Lévy Mihálytól. — Mikor doktor lesz... Ágai Bélától. — A könyvnyomtatás. — Libbenő fény (Elbeszélés.) Molnár Gyulától. — Hétköznapok. (költemény) Lévy Mihálytól. Foghuzás előtt. Karvaly eredeti rajza.

TORNA.

Testedző egyletek az iskolákban.

A nevelés célja az, hogy az emberi lélek műveltség, hogy azok a képességek, melyek ott még szunyadozva találhatók a felébresztessenek: lehetetlen akkor a testről elfeledkeznünk, mely tulajdonkép a lélek lakelye.

Hogy mennyire fontos a test nevelése és gondozása, azonnal be fogjuk látni, csak szét kell tekintenünk és figyelembe vennünk az egyes nemzetek fejlődését. Erős, hatalmasabb nemzeteket alig találunk a történetben, mint a görög s római; náluk a test egyenlő fontosságu volt a lélekkel, és a test nevelésére ép annyi gondot fordítottak, mint a lélek nevelésére.

A mai nemzetek közül az angolt hozhatjuk fel példaul. Korán beláttak ők, hogy a test elferdülésének és egyes bajainak leginkább a nyugdöz iskolai rendszer az oka; mert a test fejlődése éppen arra a korra esik, melyet a gyermek az iskola falai közt tölt el, itt kell tehát helyes módszert használni, hogy a fejlődés helyes irányban történjék. Intézményeik a legjobbak! Bárha utánok mennénk, bárha szeretnők, igyekeznénk tőlök tanulni!

Napjainkban nálunk is indultak meg mozgalmak — s a mi sajátságos: a vidéki iskolákban — labdázó, testgyakorló társulatok alapítására, melyeknek célja volna játékok gyakorlása által a testet edzeni, fejleszteni. Erre azonban nagy szükség van, főleg itt a fővárosban, hol az ember időkön keresztül kénytelen egészségtelen levegőt szívni, mely testi szervezetét megrontja.

Az üdülés fővárosi emberre, különösen a tanulóra megfizethetlen becsü, sőt majdnem életkérdés.

Itt kellene tehát viribus unitis felvetni az eszmét, s alakítani mennél több ily társulatot, melynek zászlajára a költő e szavai lennének felírva:

... vérben, érben a vidám keringés
Egy szebb jövőnek biztos záloga!

A ki a nemrég lefolyt tornaversenyeket végig nézte, bizonyára nem elégitette ki a felmutatott eredmény. Hát csak ugy lehet megfelelni annak a szép és üdvös célnek? csak ennyiben lehet nálunk megvalósítani azt az eszmét, mely más népeknél hálás földre talált, él és virágzik?

És midőn elismerjük azt, hogy az eredmény nem elégitte, önkéntelen az a kérdés merül fel előttünk, mi lehet mindennek az oka?

Véleményem szerint ez kettőben kereshető: az ifjúságban és azok vezetőiben. Mindakettőből sok iskolában hiányzik a cél teljes megértése és szeretete és az ebből folyó részvét és lelkesedés.

A vezetők — tornatanárok — nem fordítanak mindent kellő gondot az ifjúságra; bár ez nem mindig az ő hibájuknak tulajdonítható, mert heti 2 órai tornaidő magasztos céljuk keresztülvitelére nem elegendő. I s k o l a i e g y l e t e k alakítását kellene kezdeményezniök s ezen egyesületek kebelében valósíthatják meg a testnevelés üdvös célját. Ha előljárnának, — a mi tőlük követelhető volna is — ha kezökbe ragadva a zászlót, lelkesedéssel lobogtatnák, — a példa ragadós — a követők, az ifjuság, ugyanazt a lelkesedést merítené, ugyanazon szeretettel csüggné szép célú társulatának ügyein s az eredmény mindjárt teljesebb, kielégítőbb lenne.

Másodsorban hibáztatom az ifjuságot.

A fiatal évektől önként megköveteli az ember azt, hogy lelkesedni tudjanak, ha egy nemes eszme megvalósítására gyűlnek össze; hogy fogékonyak legyenek minden szép, jó és nemes iránt és ha valamit kitűznek maguk elé, végehez is tudják azt vinni.

És mit találunk a mai ifjuságnál?!

Az eszmék iránti fogékonyság teljes hiányát, csodálatos közönyösséget és akaratszegénységet.

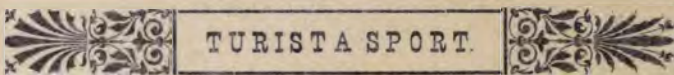
Pedig a hol fogékonyság nincs, ott nincs terv, eszme, a hol eszme nincs, ott nincs kivétel, alkotás; a hol ez nincs ott nincs élet!

De hagyjuk a meddő panaszt. Inkább reméljük, hogy megváltozik mindez, hogy azok a hiányok, melyek nagyon is észrevehetőek, ki lesznek pótolva, s mindnyájunk kedves meglepetésére, a testi nevelés sokkal szebb eredményt tud felmutatni.

Záborszky István.

Az esztergomi tornaegylet tagjai kirándulást rendeztek a Dobogókőre.

A szolnoki torna- és vívóegylet működő tagjait van szerencsém tisztelettel értesíteni arról, hogy tekintettel a most már hűvösebbre fordult időjárásra, az eddig reggeli 6 órától tartott torna- és vívó gyakorlati órák folyó hó 24-ik napjától kezdve ismét délután 6-7 óra közt fognak megtartatni. Vasár- és ünnepnapokon óra nincsen. Csorba Kázmér művezető.

TURISTA SPORT.

A turista sportról.

Aki nem szereti a szabad természetet, az nem szereti az emberiséget, nem lelkesedik a szabadságért s nem féli az istent. A vallásos érzés ősforrása a természetimádás volt. S a szabadság legelső tanítója az ősi természet.

Azt a modern természetimádást, mely nem a vallássság rajongásával csüng a szabad természetben s nem is kizárólag a tudományos buvárkodás médiumául tekint, azt idegen nyelven, turisztikának hívják; magyar neve nincs, magyarul ezt a fogalmat egy nagykiterjedésű egyesületnek az egész működése fejezi ki. Ez az egyesület a magyarországi Kárpát-egyesület melyet Csáky Albin gróf még főispán kora óta vezet, mint elnök s mely közgyűlésén fényes bizonyosságát adta a „magyar turisztika” nagy előhaladásának.

Sokan nem tudják megérteni, hogy mi haszna van abból akár egyeseknek, akár az egész országnak, ha szélben, viharban, ázva-fázva, törtet a turista a magas régiókra; ha élete kockázatásával ugrál szikláról-sziklára; ha kuszva, mászva, kapaszkodva, ereszkedve uttalan utakon bolyong; ha felhők fölött lesi, mint törnek meg a fölkelő nap első sugarai a glecserek jégszikláin s mint öntik a bucsuzó sugarak tüzetten át az egész égboltozatot; ha testben megtörve, fátalalma-tól gyötörve is lelki gyönyört talál a szabad természet borzalmas és nagyszerű panorámaiban, melyekben a félelmetes a fenségesbe olvad; ha messze, túl az élet zónáin a levegő ritkuló párázatában, a természet örök csöndjében, a felhők otthonában, a villámok műhelyében, messze kerüli az embert, hogy közelebb találja az istent.

Prózaí lelkek, persze, ezt meg nem értik, pedig a turistáságnak a szórakozáson felül, igen jelentős prózaí haszna is van, úgy az egyesekre, mint az országokra.

Az egyesekre közegészségi tekintetből s az országra közgazdasági tekintetből óriási fontossággal bír a turistáság s a nemzeti érzés s a hazaszeretet szempontjából fontossággal bír úgy az egyesekre, mint az egész országra.

A közegészségügyi tekinteteket Magyarországon minden téren sokkal kevésbé tudja meg méltányolni a társadalom, mint kellek s így a turizmus iránti érdeklődés száma a me-

gyar turistáknak, akik a gyaloglás és hegymászás erősítő sportjával igyekeznének pótolni azt az erőhanyatlást, a mit az élet mindennapi foglalkozása előidéz tes'ükben. Az iskolai testi nevelés s a Kárpát-egyesületek propagandája dacára is, még mindig kevés az érzék Magyarországon a testedző sportok iránt s a nagy közönség még mindig azt hiszi, hogy a doktorok orvos-ágától kell a jó egészséget várnia s nem önmagától s többször fordul orvoshoz a patikába, mint a szabad természethez, az egész emberiségnek ez ingyen gyógyszertárához.

Pedig közegészségi szempontból Magyarországon a turistáságnak még nagyobb jelentősége van, mint a külföld számos államában, mert nálunk jár aránylag a legkevesebb életveszéllyel e sport üzese. Hegyeink elég magasak a hegyvidékeink eléggé vadregényesek arra nézve, hogy ingerrel bírjanak a turistákra s mégis aránylag csekély életveszéllyel járhatók meg a legmagasabb csúcsok is. Hiszen maga a gerlachfalvi csúcs 2663 méter magas, a lomuzci 2634, a Mundra 2540, a Negoí 2536, a Retyezát 2477, a Szurul 2288, a Cserna-Hora 2026, a Pietrosz 2022 méter s hegyeink legnagyobb része 600-1500 méter magasság között váltakozik; így kirándulásokra rendkívül alkalmasak, a nélkül, hogy szükségkép életveszéllyel járnának a turistákra nézve.

A közgazdasági haszon abban a nagy forgalomban nyilvánul, melyet a turista-sport mindenütt a világon előidéz, ahol csak nagy és szép hegységek vannak.

A természeti szépségek oly üzletet képeznek, melyhez nem kell semmiféle tökébfektetés, mert azt maga szolgáltatja a természet; csak fizleti élelmesség kell az értékesítésükhöz.

Magyarországnak az ilyen természeti szépségekben rendkívüli gazdag raktára van; csak még az üzleti élelmesség hiányzik s ezt igyekezzenek a Kárpát-egyesület s a különböző turista-egyletek föléleszteni.

Nem szűség Svájcra hivatkozunk, mert más államokban is, a természetlen hegyes vidékeken, a lakosság nagy része a háziipar termékein kívül főként abból az idegen forgalomból tartja fenn magát, melyet a vidék szépsége előidéz. S ez az idegen-forgalom teremti meg számos hegyes vidéken a fafaragászati ipart is, mely egész falvakat tart el kenyérrel.

Testi nevelés és idegen forgalom nagy érdekek bizonyára az egyesekre és az egész nemzetre nézve. S a turista-sportot e két érdekből is elő kell mozdítanunk minden áron. De nem szabad figyelmen kívül hagynunk a turistáságnak azon érdemét, hogy megismerteti velünk a haza földjét, megismerteti velünk azt a sok kincset, a melyet őseink ez országgal szereztek s ránk örökül hagytak; és a turista nemcsak megismeri, de meg is szereti azt a földet, melynek rögéhez lelkét a multnak sok dicső emléke s a jelennek sok szépsége örök erővel vonzzák.

Porzsoló Kálmán.

A nagy-szalóki csúcs megmászása. A nagy-szalóki csúcsot a Kereszthalom és Sóhegy felől e hó 11-én mászta meg ez évben először egy társaság, melynek tagjai voltak Hirsch János vezetése alatt: Reichart Emil biztosító társulati igazgató, dr. Petz Gedeon egyetemi magántanár, Ifj. Reichart Emil és Reichart Vilmos. A leszállás a Tátra-Füredre vezető rendes úton történt.

A gerlachfalvi csúcsot. (2663 m.), mint Iglóról írják, megmászta aug. 12-én kedvező időjárás mellett és Szuranovszky Jakab vezetésével: Horvay Ede képezdei tanár Budapestről, Ujvári Mihály képezdei tanár Csáktornayról, Wal-

lachy Jenő gimnáziumi tanár Uj-Verbászról és Werner László leányiskolai igazgató Nyiregyházáról E vállalkozó turisták mindegyike az előbbi években volt már a nagy-szalóki és a lomniczi csucson, s egy közülök a tengerszem-csucson is.

Bécsi turisták a Magas-Tátrában. Aug. 15-én reggel érkezett meg Csorbára az osztrák turista klub bécsi Wienerwald osztályának 52 tagja, hogy a Magas-Tátrának néhány kiváló pontját megtekintsék. A csorbai állomáson a magyar Kárpát-egyesület képviselőjében Róth Márton, iglói gimn. tanár, a Magas-Tátra leghívatottabb ismertetője és az idegen turisták mindenkor hű kalauzolója, továbbá Fischer Miklós, ügyvivő alelnök, Zsembery Tivadar másodalelnök és Mihályz Frigyes titkár fogadták őket. Fischer Miklós alelnök előbb magyar, azután német nyelven üdvözölte vendégeinket, kik között ott voltak: Keller Károly a központ előjárója, Krebs Ferencz és Schütz József, az osztály elnöke és titkára. Első napon meglátogatták a csorbai tavat és környékét, a gyönyörű mengusfalvi völgyet, a hol Róth tanár rövid, de tanulságos előadást tartott a Tátra geológiai, növény- és állattani viszonyairól, amelyet a hálás hallgatóság háromszoros éljennel fogadott. Egynehányan, bár az időjárás nagyon ködös volt, felkapaszkodtak a poprádi tóhoz. Este közös vacsora volt a Husz-parkban, amelynek igazgatósága előzékeny és magyar vendégszeretettel fogadta ugy vendégeinket, mint a Kárpát-egyesület tisztviselőit. Vacsora közben mindkét részről sűrűen egymásután következtek a felköszöntők, hivatalvák arra, hogy azt a kapcsolatot, amely eddig is a két egyelet közt fennállott, a jövőben még szorosabbra fűzzék. Másnap korán reggel a társaság 12 tagja a dobsinai jégbarlanghoz rándult, a zöme pedig Tátrafüredre ment, innen a Tarpataki vizesekhez és a Róza-menházhoz. Többen megmászta a nagy-szalóki csucson. Este felé visszatértek Poprádra és megtekintették a Tátra-Muzeumot. Mindannyian el voltak ragadtatva Tátránk nagyszerűségétől és szépségeitől és a magyar szíves látás legszébb emlékeivel keblükben távoztak otthonukba azzal az ígérettel, hogy jövőre gyakrabban és tömegesebben keresik fel Tátránkat.

USZÁS.

Női- és férfi uszó-versenyek a Lukács-fürdőben.

A „Fővárosi szegény gyermekkerület-egylet” és a „Magyar testgyakorlók köre” által rendezett uszó-versenyek szép számú közönséget vonzottak aug. 16-án szombaton este a Lukácsfürdő nagy uszodájába.

Gyönyörű este volt s az óriási villamos lámpa által megvilágított uszómedence, körülövezve szebbnél szebb fiatal hölgyek virágkoszorúja által, valóban tündéri látványt nyújtott. A cigányzene harmonikusan olvadt össze az uszoda zuhatagának melancholikus csobogásával. Cigányzenét, zuhatag moráját azonban csakhamar túlharsogta az éljen, amint a gőzfürdő felőli nyíláson négy — vízi tündér jele t meg; négy bájos fiatal lány, üde mosolygó arczzal, szemérmesen lesütött pillákkal, melyek alól azonban föl-fölvillant a kék és a fekete szemek ragyogása; a szobrász vésőjére méltó, arányos idomokra feszesen simultak az egyszerűségükkel kaczerködő uszórúhák. Megkezdődött a verseny, mely a következőleg folyt le:

I. a) *Hölgyek uszóversenye.* Táv. 88 méter — 4 uszoda hossz. Versenyeztek: Rothberger Camilla, Majercsák Lucza, Jelinek Juci és Lindtner Lila kisasszonyok; az első

díjjal nyerte: *Lindtner Lila* k. a. (2 percz 17 mp.), a másodikat *Majercsák Lucza* k. a. (2. p. 37 mp.)

b) *Hölgyek ugróversenye.* Versenyeztek: Rotter Gizella, Majercsák Irma, Lindtner Lina és Jelinek Juci kisasszonyok; az első díjjal kapta *Lindtner Lila* k. a. a másodikat *Majercsák Irma* k. a.

II. *Haladottak kitartó uszása.* Táv. 660 méter = 30 uszodahossz. Indultak négyen, de ketten csakhamar kiáltak, s maradtak ketten: Balogh Hugó és Schnürmacher Zsigmond. Balogh egyenletes, hatalmas tempókkal dolgozott s sokat segített magán impozáns ellökéseivel. Schnürmacher gyorsabb tempókat használt, de nem tudott lönyt szerezni az ellökésekből és sokat vesztett az által, hogy mindég ferde vonalban uszott, vagyis többet az uszoda hosszánál. Első lett (csaknem egy uszodahosszal), *Balogh Hugó* (12 p. 32 mp.), második *Schnürmacher Zsigmond* (12 p. 47. mp.)

III. *Kezdők versenye.* Táv. 44 m. = 2 uszodahossz. Erre 15-en jelentkeztek, úgy hogy két csoportot kellett alakítani. A két csoport két győztese közül első lett *Biegelbauer Árpád* (38 $\frac{1}{2}$ mp.), második *Roggenbauer Gyula* (38 $\frac{3}{4}$ m. p.)

IV. *Gyors uszás.* Táv. 110 méter = 5 uszodahossz. E verseny iránt különösen nagy volt az érdeklődés, mert a többi között Spitzer Pál, a ki az idei bécsi uszóversenyeken két első díjjal nyert és a *kitartó uszás* győztese, Balogh Hugó is versenyeztek. Első lett *Spitzer Pál* (a „Nemzeti uszoda”-ból), ki 1 p. 34 m. p. alatt, második *Balogh Hugó*, ki 1 p. 38 m. p. uszta meg a pályát.

V. *A buvárversenyben az első díjjal Kellner Gyula* kapta.

VI. *Verseny-ugrások.* Az idén a dunai uszodákban az illetéktelenekből összeállított „illetékes” bizottság kisvárosias fölfogásból (mert az ugrókat a partról is meglátni!) kaszirozta az ugróállványokat s így az ifjuságnak nincs alkalma magát a bátorságot, elszántságot fejlesztő ugrásokban gyakorolnia. Az ugrásoknak valami nagy változatosságát tehát nem is láttuk s a legjobb ugrókon is meglátszott a kellő gyakoroltság hiánya. Az ugrások merészségében és esztetikai kivételében kiváltak: *Kellner Gyula* és *Spitzer Pál*

E versenyek n kívül, melyek mindvégig érdeklődésben tartották a közönséget, volt még: az összesversenyzőknek ünnepélyes fölvonulása, mentés és vízi ülközet, melyben az ellenfelek ugyancsak itatták egymással a vizet a nézők nagy mulattatá árá.

A versenydíjakat, melyek igen értékes és csinos tárgyakból álltak, a diszteremben osztotta szét a győztesek közt a részrehajlatlan jury, mely állt: Hadik Sándor gróf elnökle alatt: Szemere Miklós, Porszolt Gyula, Milassin Mihály, Lisznyay Tihamér, Luby Sándor, dr. Grósz Sándor és Palotai Rezső tagokból. — Miután Porszolt köszönetet mondott az elnöknek, aki a sikerült verseny létrejöttét hathatósan előmozdította, dr. Grósz pedig Porszoltnak, a ki a sikernek szintén egyik főtenyezője volt, kezdetét vette a bankett, melyet reggelig tartó táncmulatság követett.

Végül megemlítésre méltó, hogy ez alkalommal élénk megbeszélés tárgyát képezte egy „uszóegylet” alakítása.

A Nemzeti Uszodában.

A „nemzeti uszoda”-ban már régóta tervezett, de a közbejött időjárási akadályok miatt többször elhalasztott női- és férfi uszóversenyt aug. 23-án d. e. végre meg lehetett tartani.

A fényes sikert legjobban jelezzük azzal, ha előre

bocsátjuk, hogy a versenyekben körülbelül *negyven* serdülő lányka (kezdő uszók) és fölserdült hajdon vett részt.

Az uszodát a jótékony cél (mentő csónak) iránti tekintetből ingyen diszité 'öl zászlókkal és szőnyegekkel a Stern-cég.

A hatalmas uszómedenczét nagyszámu, jórészt hölgyekből álló közönség vette körül, úgy, hogy az uszoda párkányzata a nagy suly alatt csaknem a vízszinéig nyomult le. A közönség körében számos notabilitás és a sportok iránt érdeklődő férfi jelent meg. Ez utóbbiak közt volt *Wulff Ede* czirkuszigazgató is, ki a nők uszó-és ugróversenyénél kénytelen volt elismerni, hogy e kecses és bátor fiatal hölgyek a „gigerli lakadalmá” ban sem vallanának szégyent az ő mű-uszónőimellett.

A jury tagjai voltak: *Hadik Sándor* gróf orsz. képviselő, (elnök), fivére az ifjabb *Hadik* gróf, *Porzolt Gyula*, *Milassin Mihály* és *Luby Sándor*. A versenyeredményeket jegyezte: *Sachs Lipót*.

A versenyek pont tíz órakor kezdődtek, s az ügyes rendezés mellett, a versenyzők nagy száma daczára, 12 órakor már véget értek.

A versenyeket a férfiak kezdték meg; minden versenyben számosan vettek részt s tiszteletdíjat a két első kapott; és pedig:

1. a kezdők gyorsuszásában: 1. Rozenbaum Mihály,
2. Stern Mór;
2. kitartó versenyben: 1 Raditz Vilmos, 2 Roggenbauer Frigyes;
3. víztaposásban: 1. Rozenfeld Samu, 2. Lackenbacher Gusztáv;
4. buvár versenyben: 1. Auer Róbert, 2. Drucker Gyula;
5. a gyorsuszók versenyében: az első csoport győztese Kani'z Henrik, a második csoporté Jónás Zsigmond;
6. hátón uszásban: 1 Bettelheim Mór, 2. Fleischacker Gyula;
7. ugrók versenyében: 1. Wachsmann Henrik, 2. Tótisz Lajos; szép ugrásokat produkált Petzke Róbert (az uszómester fia) és Müller Dávid is, kik azonban nem versenyeztek.

Különféle bohókás mutatványok után, melyek bő alkalmat nyújtottak a nevetésre, következett a *nők* versenye.

A katonai zenekar „Natalia bucsu”-jának mélabus hangjait intonálta s mindenki szeme az ugró tribüne felé irányult, ahol nyolc harmatos üdeségű fiatal leányka jelent meg, hogy megmérkőzzenek egymással a kezdők versenyében. A női versenyek lefolyása a következő:

1. kezdők versenye: 1. Engel Gizella, 2. Weisz Riza;
2. haladók gyors uszása: 1 Prixler Amália, 2. Prats Aranka;
3. hátón uszás: 1 Stenger Aranka, Seidler Szidónia;
- A 4. víztaposás: 1. ismét a kis Prats Aranka, 2 Fein Mathild;
5. ugrók versenye: 1 Petzke Klárika, 2 Prats Helén, kiknek bátor, szabatos és szép ugrásait a közönség élénken megtapsolta; különben a többiek (igy Müller N. kisasszony) is szépen szökdécseltek az irigylésre méltó vén Danubius hullám-karjai közé, s csak holmi apró malheurök (elcsuszamlás, elkésett lendülés stb.) okoztak egy-két nevetető bal-estét.

6. Vigasz-verseny: Müller Katica.

A férfirendezőknél kívül, nagy része van a fényes sikerben a női rendezőségnek, mely állt a következő ur-hölgyekből: Majercsák Ilona és Irma, Herbst Tinka, Laszki Nanon, Lazarsfeld Lujza, Scheffer Matild, Zieger

Teréz; a pénztárnál: Büchler Gizella és Zeisler Hermin buzgólkodtak.

Indító volt Petzke Lajos, felügyelő Prats György, mindketten a Beitser-féle „Nemzeti-uszoda” régi, népszerű uszómesterei. L. S.

ATHLETIKA.

A »Magyar Athletikai Club«

1891. évi nyilvános őszi viadalának propoizicziói.

A verseny napja: 1891. október hó 18 án d. u. 2 $\frac{1}{2}$ óra.
Nevezési zárnapi: 1891. október hó 14-én d. u. 6 óra.

A Club irodája: VIII., Esterházy-utca» Nemzeti Lovarda. I. Juniorok versenye. (Zárt verseny.) Táv. 200 m.

A »M. A. C.« azon tagjai részére, kik nyilvános viadalon részt még nem vettek. — Elsőnek a club bronz érme.

II. Távol-ugrás. (Nyílt verseny.) Az iram tetszés szerinti, az elugrás 10 cm. magas deszkáról történik. Minden versenyző — a próbaugráson kívül, mely nem kötelező — három ugrást tehet, melyek közül a legnagyobb számít. — Előreesés az ugrásban jó, visszaesés vagy visszalépés eredményként nem számít, s csakis mint a megengedett 3 ugrás egyike jön tekintetbe az ugrások számának megállapításánál. Elsőnek a club arany érme és tiszteletdíj, ha legalább 630 ctm. távot ugrott; másodiknak, a club ezüst érme, ha legalább 600 ctm-t és harmadiknak bronz érme, ha legalább 570 ctm-t ugrott.

III. Sikfutás. (Nyílt verseny.) Táv. 100 mtr. Elsőnek ezüst érme, ha kitűzött távot 12 mp. alatt megteszi, ellenkező esetben bronz érme; a másodiknak bronz érme.

IV. Súlydobás távolba. (Nyílt verseny.) Súly: 16 ang. font (7 $\frac{1}{4}$ kgr). A dobás 10 cm. magas ugró deszkáról történik. A ki dobás közben vagy közvetlen az után a deszkáról előre lép, annak dobása eredményképen nem számít, de mint a megengedett dobások egyike jön tekintetbe. Minden versenyzőnek 4 dobás engedtetik, melyek közül a legnagyobb szolgál a számítás alapjául. Elsőnek ezüst érme, ha a sulyt legalább is 9 méterre dobja, ellenkezőleg bronz érme, másodiknak bronzérme.

V. Bajnoki sikverseny. (Zárt verseny.) Táv. 804 5 m. ($\frac{1}{2}$ ang. mft) Idő 2 percz 10 mp. Díjak: a) győztes, ha a távot a kitűzött időn belül tette meg, a club ezüst érmét és bajnoki jöltiséget nyer, s reá nézve a club bajnoki szabályai kötelezők; b) második győzelemért a bajnokjelöltség fentartásával, ezüst érmét; c) harmadik győzelemért állami arany érmét, serleget és a bajnoki címet nyeri. Ha a táv kitűzött idő alatt nem lett befutva, úgy az nem bajnoki, hanem csak egyszerű versenynek tekintetik, s elsőnek beérkező ezüst, második bronz érmét nyer.

VI. Ökölvívás verseny. (Zárt verseny.) A versenyző párok sorshuzás után állítatnak össze. — Ki ellenfelétől hat »volte» ot (touche) kap eláll. Az egyes párok győztesei döntő küzdelemben mérkőznek meg egymással. A toucheok számítása a hármas bizottságnak van fentartva. Elsőnek ezüst érme, mely csak azon esetben adatik ki, ha 4 jártas, vagyis a boxolást legalább egy évig gyakorolt tagok közt volt mérkőzés; a másodiknak bronz érme; ellenkező esetben csak az első nyer bronz érmét.

VII. Juniorok kerékpárversenye. (Zárt vers.) Táv. 1000 mtr. Mindennemű géppel A „M. A. C.” azon tagjai részére, kik nyilvános kerékpár versenyen még részt nem vettek. — Elsőnek bronz érme.

VIII. Súlyemelés. (Nyílt verseny.) Súly 50 kigr. A karok lendítésével és a lábak hajlításával elősegített emelések nem számítatnak. Győztes az, ki az 50 kigrmos vasrudat szabályos tartásból páros karokkal a legtöbbször emelte. Holt verseny esetén a 25 kigrmos vasrudal döntetik el a küzdelem. Elsőnek ezüst érme, ha a vasrudat legalább is 20-szor emelte, ellenkező esetben bronz érme; másodiknak bronz érme, ha a rudat legalább 16-szor emelte.

IX. A kadályfutás. (Nyílt verseny.) Táv. 402.5 méter ($\frac{1}{4}$ ang. mft.) Nyolcz akadály. Az I. és VII. akadály: 3 méter

széles árok; a II., IV. és VI. akadály: 85 ctmes sövény; a III. és V. akadály: 2 méter széles, 85 ctm. magas kettős sövény; VIII. akadály: 1 méter magas és 1 mtr, széles fal. Az akadályok tisztán ugrandók; árokbaesés, falraugrás vagy sövényfeldöntés — disqualifikál. Elsőnek ezüst érem, másodiknak bronz érem.

X. Rúdugrás. (Zárt verseny). Az elugrás 10 ctm. magas deszkáról történik, mely a mérczétől 2 méter távolságban van. — A verseny 2 méter magasságnál kezdődik. Elsőnek ezüst érem, ha 280 ctm. vagy ennél nagyobb magasságot tisztán átugrik, ellenkező esetben, ha legalább 275 ctm. ér el, bronz érem; másodiknak 270 cm. átugrása esetén bronz érem.

XI. Tereleőnyverseny mindennemű géppel. (Nyílt verseny.) Táv. 3000 méter. Elsőnek ezüst érem; másodiknak bronz érem.

XII. Gátverseny. (Nyílt verseny). Táv. 1000 méter. 10 drb. 85 cm. magas gáttal. A gátak eldöntése disqualifikál. Elsőnek ezüst érem és tiszteletdíj, ha a távot 3 perc 20 mp. alatt befutja, ellenkező esetben bronz érem és tiszteletdíj; másodiknak, ha a távot 3 perc 30 mp. alatt futja meg, bronz érem, ellenkező esetben nem díjazatik.

XIII. Vigasz verseny. Táv. 402/25 méter. Résztvehetnek mindazok, kik a viadal napján — bár versenyeztek — első díjat nem nyertek. Nevezés a helyszínen. Elsőnek beérkező tiszteletdíjat nyer.

Budapest, 1891. július hó 7-én.

Dr. Bogdány Ferenc bajnok
titkár.

Esterházy Andor gróf
elnök.

Általános rendszabályok.

1. A „nyílt“ versenyekben résztvehet minden magyar testgyakorló- és sport-egylet gentleman műkedvelő tagja. 2. A „zárt“ versenyekben csak a „M. A. C.“ tagjai vehetnek részt. 3. Tét 1 frt, bánat 2 frt; kivéve a zárt versenyeket, hol tét nincs, csak 2 frt bánat. 4. A másodiknak díj csak akkor adatik ki, ha legalább három versenyző van. 5. A záridőn túl érkező nevezések figyelembe nem vétetnek. 6. A versenyeken szabályszerű verseny öltöny (dress) viselése kötelező. 7. A nevezésnek tartalmaznia kell: a) a versenyző vezeték- és keresztnevét, b) polgári állását, c) lakását, d) a verseny nevét, melyre nevez, e) a verseny öltöny színeit, f) a tétet és bánatot, g) az egylet nevét, melynek tagja. 8. A bánat, ha az illető az általa nevezett versenyben részt vett, visszaadatik, ellen esetben a „tiszteletdíj alapra“ fordítatik. 9. A versenybíró határozata ellen felelkezésnek helye nincsen.

Fodor Károly, *műegyetemi vívómester* t. é. szeptember 5-én szombaton este 7 órakor nyitja meg ujonnan felszerelt vívótermeit. Tanítványai este 8-kor banquet-et tartanak.

A pécsi atletikai club szept. 6-án gyalogversenyt rendez Siklósrá. Távolság 29.4 kilométer. Nevezési zárnapp szept. 4-ike. Indulás reggel 5 órakor a siktósi vámháztól. A versenybizottság elnöke: Németh József club elnök, helyettese dr. Egry Béla alelnök. Versenybírók: dr. Schaurek Bódog, Benyovszky Manó főszolgabíró, Ott Béla club pénztáros. Indító és pályabíró dr. Egry Béla orvos, dr. Johan Béla. — E hirrel kapcsolatban megemlítjük, hogy a club október első szombatján, mint egy az átalakított helyiség felszentelési ünnepéül, házi versenyt és ezzel egybekötve táncestélyt rendez, mely igen élvezetes mulatságnak ígérkezik. A pécsi atletikai club módosított alapszabályai kormányhatóságilag jóváhagyattak.

CSÓNÁKÁZÁS.

A pozsonyi regatta-klub öt tagja, Samarjay Károly igazgatóval az élén, meglátogatta a győri csónakázó egyletet. Győrött nagyon szívélyesen fogadták őket. Két hajó ment a vendégek elé, a bácsai sziget alsó végéig. A győri csónakházban ozsonna volt, a mit a szép környék megtekintése követett. Este a társaság lakomára gyűlt össze, melynél dr. Németh Károly igazgatósági tag üdvözölte a győri csónakázó egylet részéről a vendégeket. A pozsonyiak nevében Hardtmuth Ferenc és Samarjay Károly toasztoztak. Másnap a regattisták elhagyták a várost és a győriek elkísérték vendégeiket Komáromig.

A Neptunisták Győrött. Győrött írják: A győri csónakázó-egyletben szeptember 5-én nagy ünnepség lesz. A bécsi csónakázó verseny jeles győzteseit, a budapesti Neptun-evezős egyletet hívta meg a győri egylet, a mely a győzelmi lakomára szintén hivatalos volt és kitüntető előzékenységgel fogadtatt. A Neptun-evezősök a győri egylet vizsontmeghívását elfogadták és az ide érkezés napját szept. 5-ére állapították meg. Fogadtatásukra az egylet serényen készülődik.

Csónak-keresztelő. A szegedi evezősök csónak-keresztelőt tartottak, melyre hetven főnyi úri társaság gyűlt össze. A szertartás Kass Jánosné urnő beszédével kezdődött. Neptun nevében az új négyes csónakot, a titeli verseny vándordíjának nyertesét, Katica névre keresztelte, még pedig úgy, hogy pohár pezsgővel végig locsolta és a poharat a csónak oldalán összehőrtte. Ugyaníly módon keresztelte meg Csonka Ferenczné urnő a doublescull csónakot Nelli és Kalmár Istvánné urnő a harmadik csónakot Szidike névre. A keresztelést zeneszó és ozsonna követte. Este lakoma és táncvigalom volt az egylet 20 évi fennállásának öröme.

VADÁSZAT.

A vadállomány. Augusztus 15-ikével megkezdődött az idei vadászévad. Nimródjainkban újra felpezsdült a vér, hogy kedvelt sportjukat űzhessék. Azonban a vadállomány nagyon szegény. A rendkívüli szigorú tél nagy pusztítást tett különösen a nyulakban és foglyokban, úgy, hogy országmra sem látnak az említett vadakból semmit; fűrj azonban elég van.

KORCSOLYÁZÁS.

Új korcsolyázó egylet. A paksi korcsolyázó egylet augusztus 27-én d. u. 3 órakor a Casinó termeiben tartotta alakuló közgyűlését, valamint az egylet javára ugyanazonnap esti 1/2 órakor a Kovács-féle kertheiységben zártkörű táncmulatságot rendezett.

VELOCIPÉDEZÉS.

Velocipéden a világ körül. Stevens E. és Mitchell D. a napokban kerékpáron Bécsbe érkeztek és a »Die Wanderer« kerékpár-kör házában szállottak meg. A két férfi a föld kerekességét akarja beutazni és már Angliát, Irlandot, Skóciát, Franciaországot, Württembergot, Svájcot, Bajorországot, Csehországot beutazta. Bécsből Grácson, Zágrábon, Szerajevon és Szalonichin keresztül, Kis-Ázsiába, Palesztinába, Egyiptomba, Indiába és Ausztráliába mennek.

A »Soproni kerékpár-egyesület« három tagja dr. Gueth Lajos, Kakas János, Emmel Gyula f. hó 19-én lekerekeztek Kapuvárra, hogy a kapuvári »Athletikai klub« egyik kedvelt tagját névünnepe alkalmából, Istvánnap előestéjén üdvözlőljék. A »Kapuvári atletikai klub« itthon levő kerékpárosai a vendégeket Vittnyéden fogadták, honnan a szakadó eső folytán, teljesen elázva érkeztek Kapuvárra.

A »Hunnia magyar kerékpáregyesület« amely a kerékpár-sport terjesztésén fárathatatlanul buzgólkodik, e héten tartotta meg alakuló közgyűlését. Elnökké Jósika Kálmán bárót, alelnökké Weigmann Józsefet, pénztárnokká Watterich Ödönt, titkárrá Friedmann Edét, főkapitányává pedig Pusch Henriket választották meg.

A körmendi vasparipa egyesület két kiváló tagja: Udvary Jenő és Taródy János Münchenbe kerekeznek Körmendről.

LÖVÉSZET

Országos lövészünnepély Temesvárott.

A temesvári kiállítás alkalmával az ottani polgári lövészegyesület igen fényes országos lövészetet rendezett, melyen a budapesti polgári lövészegylet tagjai nemcsak résztvettek, de díjakat is nyertek. A verseny több napig tartott s aug. 20-án ért véget. Gabrinyi Samu és Dr. Axamethy Lajos számos díjat hoztak haza s dicsőséget szereztek a budapesti lövészegyletnek.

A lövészünnepély tartama alatt belépti jegyeket váltottak: Jankovich Miklós, Török Sándor, Gungl Márton, id. Králik László, Kubicska István, Kappusz Ferencz, ifj. Králik László, Píffl Alajos, Csasznek József, Kuzma János, Morenó S. (Gyulafehérvár), Magyar S. D., Lurcz Vilmos, Florián György, Novotny József, Meskó Béla, Baader Henrik, Eisenstädter Ignác, dr. Axamethy Lajos (Budapest) Gonda Sándor, Prusinovszky Ferencz, Radiszlovics Izidor, Lindner István, Hiuterseer Uhrich, Wimmer,

Schwarz Márkus lovag, Vest Ede, Tedeschi János, Ogris József (Förlach) Tobiássy (Arad) dr. Múlek (Arad), Réthy (Győr), Babusnik Ágoston, Spitzer Jakab, Unterweger Frigyes (Resicza), Slepitska (Resicza), Molasch (Resicza), Eckert János (Ujvidék), Petheő János, *Gabrinyi Samu* (Budapest), Kurcz Ede (Fehértemplom), Eisenstädter Izidor és Zempléni Árpád Emil.

Pályabírák voltak Jankovich Miklós elnöklete alatt: Unterweger Frigyes, Albach, Gungl és Gabrinyi. Nagy érdeklődés között Jankovich Miklós a díjosztást a következőleg hi dette ki:

az első királydíjat megnyerte Gungl Márton. (Lelkes éljenzés) a II. királydíjat Gonda (Nagyvárad), III. Török Sándor, IV. Kappusz Ferencz, V. Eckert (Ujvidék), VI. *Gabrinyi* (Budapest) VII. id. Králik László, VIII. Lencz János.

a női első díjat Slepitska (Resicza), II. Ogris (Förlach), Kubitska, III. Florián György (Versecz), IV. Csasznek József, V. Török Sándor, VI. Magyary (Arad), VII. Kuzma János, VIII. id. Králik László, IX. Kappusz Ferencz, X. Tobiássy (Arad), XI. Gungl Márton, XII. Albach (Fehértemplom), XIII. Bor, XIV. Gonda, XV. Baader Henrik.

Temesvár szab. kir. város első díját elnyerte: Jankovich Miklós, II. Gungl Márton, III. Králik László IV. Török Sándor, V. *Gabrinyi* (Budapest), VI. Kuzma, VII. Eckert, VIII. Ogris József (Förlach).

Temes vármegye első díját elnyerte: Kuzma János, II. Ogris, III. Tobiássy, IV. Kappusz, V. Török Sándor, VI. Gungl, VII. Jankovich, VIII. id. Králik.

A körverseny táblán az első díjat elnyerte Unterweger (Resicza), II. Ogris, III. Eckert, IV. Slepitska, V. Kurcz, VI. Kubicska István, VII. Kappusz, VIII. Morenó S. (Gyulafehérvár), IX. Bor (Resicza), X. Gonda, XI. id. Králik, XII. ifj. Králik, XIII. Albach, XIV. *Gabrinyi*, XV. Csasznek József, XVI. Florián.

A rövid táblán mély lövéssel az első díjat megnyerte Domonkos (Arad), II. Bor (Resicza), III. Jankovich, IV. Lucz, V. Florián. VI. Tobiássy (Fehértemplom díja), VII. Baader, VIII. Eckert Sándor, IX. Primmer, X. Réthy, XI. Eckert, XII. Török Sándor, XIII. Unterweger, XIV. ifj. Králik László, XV. Ogris, XVI. dr. Múlek, XVII. Kappusz, XVIII. Klepitska.

A pisztolylovésnél az első díjat megnyerte Axamethy Lajos (Budapest), II. *Gabrinyi*, III. Jankovich.

Arad város lövész-társulatának első díjat hosszabb lövéssel Kappusz Ferencz, második díjat rövid lövéssel Jankovich Miklós nyerték meg.

A díjak kiosztása után dr. *Telbisz* Károly kir. tanácsos, polgármester, mint főlovászmester lendületes beszéddel zárta be az országos lövészünnepélyt, melyhez lövészeiknek sok kellemes emléke fűződik. Utána *Jankovich* Miklós emelt szót, éltetve a vendégeket; végül dr. *Telbisz* Károly, *Jankovich* Miklós érdemeit méltatva, köszönetet mondott az összes lövészek nevében fáradozásaiért.

Budapesti polgári lövész-egyesület.

A budapesti polgári lövészegylet 1891. Augusztus 16-án tartott rendes díjlövészetet a következő céllövők nyertek:

A 150 méter távolságu rendes céltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált: Némái Antal 17/35. Harsányi István 15/30. Benkő Ferencz 14/27. Jellinek Antal 13/24. Dr. Dreiszka 12/21.

A 150 méter távolságu rendes czéltáblán középlövésre: Némai Antal, Deván Károly, Welsch Emil, Wolf D. György, Benkő Ferencz.

A kezdők czéltábláján 20 lövés közül legtöbbször talált 225 m. távolság: Lax Adolf 11/23. Jaritz András 10/19. Mihályi Ferencz 9/20.

A kezdők czéltábláján középlövésre: 225 m. távolság: Lax Adolf, Pardavy József.

A pisztoly czéltáblán legtöbbször talált: Harsányi István 17/39. Jaritz András 17/34. Mihályi Ferencz 17/30.

A pisztoly czéltáblán középlövésre: Jaritz András, Feszler Ferencz, Harsányi István.

A kezdők pisztoly czéltábláján legtöbbször talált: Lax Adolf 14/28. Feszler Ferencz 17/27. Ludwig János 8/16.

A kezdők és hölgyek flobert czéltábláján legtöbbször talált: Pardavy Józsefné 43. Reich Zoltánné 42. Szilágyi Györgyné 35.

Összes lövések száma: 1972.

Érczhegyi Ferencz,
főlövés mester.

A budapesti polgári lövőházban 1891. Augusztus 23-án tartott rendes díjlövészetén a következők nyertek:

A 225—300 méter távolságu honvéd czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált: Welsch Emil, Benkő Ferencz, Némai Antal, Wolf D. György, Binder Pál.

A 225—300 méter távolságu honvéd czéltáblán középlövésre: Benkő Ferencz, Wolf D. György, Ludwig János.

A kezdők czéltábláján 20 lövés közül legtöbbször talált: 150 m. távolság: Jaritz András, Lax Adolf, Pardavy József.

A kezdők czéltábláján középlövésre: 150 m. távolság: Lax Adolf.

A pisztoly czéltáblán legtöbbször talált: Harsányi István, Dr. Axaméth Lajos, Palotay Rezső.

A pisztoly czéltáblán középlövésre: Dr. Axaméth Lajos, Jaritz András, Feszler Sándor.

A kezdők pisztoly czéltábláján legtöbbször talált: Lax Adolf, Feszler Sándor, Ludwig János.

A kezdők és hölgyek flobert czéltábláján legtöbbször talált: Welsch Emilné, Pardavy Józsefné, Veisz Lajosné.

Összes lövések száma: 1760.

Érczhegyi Ferencz,
főlövés mester.

X. Az iskolai év kezdetén igen ajánlatos idejében gondoskodni a tornaruházat beszerzéséről, mert ennek czélszerű megválasztása igen fontos. A ruházat ugyanis három feladatnak kell, hogy megfeleljen: *egészséges* legyen, *csinos* legyen és *olcsó* legyen. Mert azonban a tanulók országos tornaversenyeit behozta Csáky Albin gróf vallás és közoktatásügyi miniszter, még egy feladatnak meg kell felelni s ez az, hogy a tornaruházat minden iskolában a növendékek közt egyforma legyen, hogy midőn az ifjuság résztvesz a versenyekben, melyek minden évben rendeztetnek, minden intézet növendékei az intézet külön uniformisában jelenjenek meg. Ezért czélszerű, ha minden intézet már az év elején szint és formát választ a tornaruhára nézve s azt állandóan megtartja. A külföldön minden iskola így tesz. E mellett ha idejében tör-

ténik a megrendelés, a cég sokkal jobban megfelel a különböző igényeknek. Mert például az idejéi tornaversenyek alkalmával az iskolák legnagyobb része az utolsó hetekben rendelt igen nagy tömeget, s mivel jelenleg Magyarországon egyetlen kereskedő cég van, mely teljesen berendezte magát ily szállítmányokkal, a Sigmund József, természetes, hogy majd nem mind e czégnél tettek amegrendelést s a szállítás nagyon megtorlódt. Ennek daczára is oly pontosan és szépen történt a kiszolgálás, hogy Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter az idén tartott középiskolai kiállításon megszólította a szintén kiállítóként szerepelt Sigmundot s a legteljesebb elismerését fejezte ki az ifjuság tornaruházata fölött s megjegyezte a miniszter, hogy a legszebben és legnagyobb sikerrel volt fölruházva az a nyolczvan iskola, melynek növendékeit Sigmund látta el. Igen jól tesz tehát, ha Sigmund ural, kinek pontos czime „Pihenő“ czimű szépirodalmi mellékletünk hirdetéséből kivehető, már az év elején érintkezésbe lépnek egy a tornatanárok és iskolaigazgató urak, mint a szülők és maga az ifjuság

A „Herkules kiadóhivatalában Budapest, VIII. Rökk-Szilárd-utca 4) kaphatók:

Porzolt Kálmán.

A párhaj. Színmű egy felvonásban. Előadatott a nemzet színházban 1881-ben. 40 kr.
Szerencsétlen furulyások. Elbeszélések. 1 frt.
Viharos élet. Elbeszélések 1 frt.
Fürdői emlékek. Elbeszélések. Illusztrált kiadás. . . 1 frt.
Sport és szerelem. Elbeszélések Illusztrált kiadás. 1 frt.
A testgyakorlati oktatás rendszere. (A tornatanításra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteményével.) 80 kr.
Amor im Bade. A »Fürdői emlékek« német fordítása Dr. Kohut Adolftól. 1 márka.

Porzolt Jenő.

A koresolyázás kézikönyve. Illusztrálva. 1 frt

Porzolt Lajos.

A labdajátékok könyve. Illusztrálva. 1 frt.
A tornázás kézikönyve. Illusztrálva. 1 frt 40 kr.
Tornakártyák. Illusztrálva. 1 frt

Fritz Ármin és Társa

KÖNYVNYOMDÁJA,

Budapest VI., Révay-utca 2. sz.

Ajánlják magukat mindennemű

NYOMTATVÁNYOK

elkészítésére,

a legszebb kivitelben és jutányos áron.

Tisztelettel tudatjuk a nagyérdemű közönséggel, miszerint egyenruházati intézetünkben f. é. szeptember hó 1-ével egy külön

vívófelszerelési osztályt

nyitottunk, melynek műszaki vezetésére sikerült Fodor Károly urat, a műgyetem vívótanárát megnyerni.

WEINER és GRÜNBAUM,

csász. és kir., és portugál kir. udvari szállítók.

Arjegyzékek kívánatra bérmentve és díjmentesen küldetnek. — Elárusítóknak engedmény.

Porzsolt Ernő

műépítész és építőmester

építési irodája

Budapest, VIII. Rökk Szilárd u. 4.

elvállal mindennemű építkezéseket, tervek készítését és kivitelét; palotákat, bérházakat, nyaralókat, tornacsarnokokat, csónakdákat, versenypályákat stb.

Herbster Károly mechanikus

ajánlja, mint a világhírű

Hillman Herbert Coventry angol cég képviselője:

„Premien Safety“-jét

golyókkal ellátott kormányzóval. A kerekekre alkalmazott kaucsuk belül üres, minélfogva kellemes rajt járni rossz utcákon és homokos talajon.

Kapható a legnagyobb varrógép- és velocipéd-raktárban:

Budapest, Károly-körut 3.

Fischer Győző

városligeti

testegyenestítő és vizgyógyintézete

(ezelőtt Dr. Fischhof vizgyógyintézete)

Budapest, Városliget, Hermina-út 1525.

I. Testegyenestítés Hessing módszere szerint történik.

Az intézet kitüntetést nyert az 1889. évi orsz. kisdiednevelési kiállítás alkalmával a „Hessing“ gyógy mód meghonosításáért.

II. Vizgyógy mód. dr. Fischhof rendszere szerint alkalmaztatik.

Felvételnek bennlakó és bejáró betegek

Tramway, Omnibusz, Telefon

Programm bérmentve. Jutányos árak !!!

Hirdetések felvételnek

a kiadóhivatalban

Budapest, VIII. Rökk-Szilárd-utca 4. sz.

KARLSBADI

cipő-külön-
legességek.

Kajári
Dezső

Budapest, Dorottya-utca 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-cipő-áruit

sétás- és promenade-czipőket

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel regatta-, velocipédész-, turista- és hegymászó tornaczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére; ugymint Legujabb openkát vagy boeskorokat,

világos bőr- és gummitalpu czipőket

nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsabban eszközölteknak.

A „HERKULES“ mulattató melléklete.

PIHENŐ

A „HERKULES“ előfizetési ára a „PIHENŐ“ mulattató melléklettel együtt negyedévre 1 frt, félévre 2 frt, egész évre 4 frt. A „Pihenő“re külön előfizetni nem lehet. Előfizetések és hirdetések a „Herkules“ kiadó hivatalába (Budapest VIII., Röck Szilárd-utca 4.) küldendők.

Reményi Ede.

(Arczképpel.)

Szazadunk hegedűművész korifeusai között kétségkívül mindenkor kiváló helyet fog Reményi Ede elfoglalni, a ki — miután többszörös dicsőséggel beutazta az egész művelt világot, — legközelebb visszatért hazájába és bejárta azt nagy diadalal.

Felettebbérdekes volna egybegyűjtve olvashatni egy ily művész élettörténetét s hisszük, hogy az időszakai sajtó följegyzései alapján csak a lényegesekkel is köteteket lehetne megtölteni.

Reményi alig egy éves korában szüleivel együtt Miskolcra, a hol született, Eger városába költözvén át, iskoláit itt járta s mint alig 8—9 éves gyermek, az érseki székegyház egyik karmestere, Bartman Józseftől nyerte első oktatását a hegedűjátékban s mivelhogy zene tehetsége csakhamar kitűnt, a különben egyéb tanulásaiban is jeles ifjut 13 éves korában atyja egészen a művészi pályára szánta.

Egerváos akkori főpapja, Pyrker János László érsek, a tudományok és szépművészetek buzgó művelője, saját szalonjaiban többször hallván játszani a hegedűs gyermeket, pártfogásával lehetővé tette azt, hogy Reményi a bécsi konzervatóriumba jutott, mely intézetnek ugyanakkor Joachim József és Hellmesberger József is növendékei voltak, s mindhárman

a híres Böhm József tanártól nyertek oktatást

A szünidők alatt Reményi minden évben az egri lyceum nagy szalonjában rendezett hangversenyen mutatá be a

sikerrel, hogy 1847-ben Széchenyi István gróftól is ajánlatot nyervén, Párisba utazhatott s itt különösen a monarchia akkori nagykövete, Apponyi gróf estélyén a hallgatóságot játékaival egészen elragadta.

A következő év tavaszán már Londonban találjuk az alig 17 éves ifju művészt, mint a „Her Majesty's Theater“ operaház zenekarának szerződött első hegedűsét. Itthon azonban kiűtvén a szabadságharcz, a lelkes magyar ifju hazasiertett, hogy előbb fegyverrel kezében, majd hegedűjével lelkesítve szolgálja a haza szent ügyét. Kezdetben a Klapka, majd Görgey által Klapkától ugyszólván elcsenve, a két tábornok tőzskarának volt kedvenc tagja Reményi.

A világosi fegyverletétel után ő is száműzetésbe ment. Hamburg volt ezután az első város, a hol nagy fölkarolás mellett és pedig száműzött magyarok fölsegélyezésére, hangversenyeket adott; egy gazdag előkelő polgár ekkor annyira megszereté a fiatal magyar művészt, hogy örökbe kívánta fogadni, de ő honfitársaival együtt Amerikába kelt át s még az Ozeánon is a hajó termét, hogy hallhassák a művészt, többször hangversenyteremmé alakították át, ilykép szép összegeket hegedűlvén össze honfitársai részére.

De Amerika ez időtájt hosszasan nem kötö le őt, visszatért tehát fél év múlva a kontinensre és pedig előbb Párisba, majd a decz. 2-iki államcsiny

REMÉNYI EDE.

játékban való haladását. A konzervatórium bevégezése után pedig előbb Győrött, majd Budapesten a „Gyűlde“ és a nemzeti színházban lépett föl oly

után Németországba. Igy került 1853-ban Liszt Ferenczhez Szász-Weimarba s a nagy mester oldala mellett tanulmányozván több mint egy évig, töle egyenesen Londonba tért, a hol rövid idő alatt az angol királynő magán zenekarába jutott, mint a királynő „solo hegedűse“.

Ez állásban bőven nyílt alkalma arra is, hogy a britt szigetország nagy városait önálló hangversenyeivel fölkeresse; a kritika pedig mindegyre magasztalóbb volt játéka iránt. Arczképét bemutatta egy angol zenelap; életnagyságu medaillonképe pedig a műkereskedések népszerű darabja lett.

Szabad idejét ez időtájt rendszeren Jersey szigetén Guerneseyben tölté, hol Hugo Viktor, az akkor szintén száműzött nagy költő, barátságára méltatta őt, a zseniális magyar művészt.

Igy mult el a dicsőség gyors szárnyain körülbelül 5 év, midőn 1859 végén Reményi édes anyja kérésére és Augusz Antal b., helytartótanácsi elnök kiváló zenebarát közbenjárására ő felsége, királyunk, kegyelmet adott Reményinek, a ki aztán 1860. év január 28-án Londonból egyenesen Budapestre utazott.

Ráday Gedeon gróf, a nemzeti színház akkori intendánsa még Londonból igen előnyös feltételek mellett, hat hangversenyre szerződteté őt, de mindjárt az első föllépte után, midőn az entuziált s a fővárosnak valóban színejavát képező roppant nagy közönség szünni nem akaró kívánatára a Rákóczi-indulót, programmon kívül eljátszotta, Prottmann es. k. rendőrfőnök a további föllépéstől megvonta az engedélyt s Reményit Budapestre internálta. Két hónapba került, míg újra szabad lett föllépnie.

Budapesti hangversenyzése befejezte után hálás szíve a művészt először is Egerbe, majd szülővárosába Miskolcra vonzotta. Következett Kassa és pár éven át az ország csaknem minden városa, hol a testtel-lélekkel magyar művészt mindenütt tárt karokkal s kitüntetésekkel fogadták. Számos város díszpolgárrá, sőt iparos-czéhek is tiszteletbeli mesterré választották meg s népszerűsége oly nagy lett, hogy az 1860 okt 20-ig még fennálló Bach-korszak beamterei s később a pillanatnyi alkotmányos éra után, a provizorium kormánya nem röstellé mint politikailag veszélyes embert felügyelet alatt tartani a művészt.

Időközönként Budapestre visszavisszatért s 1861 jan. 6-án a filharmóniai hangversenyben, majd később kamara-estélyeken működött közre; a nemzet lelkesedését pedig nemcsak hogy nem zsákmányolta ki, de sőt hangversenyei tiszta jövedelme nagyobb részét helyi és nemzeti jótékonycélokra fordította, úgy hogy őnmaga — elmondhatni — mindig szegény ember maradt.

A Petőfi-szobor felállításának terve 1860 végén Halason fogamzott meg lelkében s legott megindította erre nézve a mozgalmat, jövedelme tekintélyes részét azontul e célra fordítván. Már szép összeg volt együtt gyümölcsözőleg az Első hazai takarékpénztárban, midőn a tervet a provizorium kormánya sugalmazottjai ama plauzibilis indítványnyal, hogy a pénz talán inkább Petőfi Sándor még akkor élő egyetlen fia: Zoltán támogatására fordíttassék, meghusítani törekedtek; de Reményi nem tágitott s a kiegyezés (1867) után végleg megalakította e szobor-bizottságot, mely később (1882) az általa teremtett alapokon az emléket Budapesten csakugyan felállíthatá. Hogy ekkor Reményi már nem volt hazájában, az ismét nem egészen töle függő körülménynek tulajdonítható.

1862-ben és 1863-ban Bécsben hangversenyezett; később Németország több városában: Berlin, München, Lipcse, Jena, Weimarban adott minden tekintetben sikerült hangversenyeket; Berlinben az udvar előtt Meyerbeer zongorakiséréte mellett játszott, s a művészeti nagy arany-éremmel tüntették ki. Rendjelt adott neki a szász-meiningeni fejedelem is.

Majd Prágát s Cseh- és Morvaország több más zeneművelő városát kereste föl. Következő évben pedig Rómába ment, s ez útját Liszt Ferencz végezté, ki ott akkor a papi pályára lépett, következő évben ismételve Olaszország több más nagy városában is adott hangversenyeket.

1865-ben egyike volt ama tényezőknék, a kik odahatottak, hogy Liszt Ferencz, ki a cigányzenéről irt s tévesen magyarázott műve miatt igen népszerűtlen férfiúvá vált akkor hazafiai előtt, Magyarországra haza jöjjön s itt a „Zenede“ 25 éves jubileumán korszakos művét: „Szent-Erzsébet“ oratoriumát először itt bemutassa; nemcsak hogy kibékült ennek folytán vele a nemzet, de e szereplésre indító okán szolgált később annak, hogy Liszt Ferencz, a Németország által magának vindikált zene-hérosz, véglegesen hazajött s Budapesten állást fogadott el.

Reményi pedig rövidebb-hosszabb hangversenyutra kelt Páris, Bruxelles, Utrecht stb. városokba, majd keletre indult s nagy sikerű bukaresti koncertjei után Konstantinápolyban, az európaiak mellett a török előkelő világot is számos hangversenyben gyönyörködtette. Abdul Azisz szultán előtt kétszer játszott, midőn a függöny által elválasztott melléktermekben a szultánák is hallgatták játékát. Magától értedődik, hogy Medzsidié-rend lett e föllépések következménye. Konstantinápolyban első hangversenyéül Ignatieff tábornok, orosz nagykövet vendégszeretőleg a követségi palota nagy termét ajánlotta föl, a hol csupán 10 frankos

ülések állottak rendelkezésére a nagy számban megjelenő pérai előkelő hölgyek, diplomaták és pasáknak. Prokesh-Osten báró, Ausztria-Magyarország internuntiusa pedig azzal tüntette ki őt, hogy kíséretével együtt a palotájába hívta lakásra.

Keleti útjából közvetlenül a koronázási ünnepélyek végett tért haza Reményi, ki néhány körutat még ezután is tett a hazában, s az uralkodó család előtt is többször játszván, kitüntetésül a cs. és kir. kamara-zenész czimét nyerte a királytól.

A hetvenes évek elején egy évig a nemzeti színház opera zenekarának versenymestere volt; 1873-ban megnősült: a jeles magyar műkedvelő, zenész és szerző Fáy Antal művelt leányát, Gizellát vevén feleségül; frigyüket a belvárosi parochiális templomban Haynald Lajos kalocsai érsek-bibornok áldá meg, s az áldás nem is maradt el, mert a művészt egy év mulva szép kettős gyermek: fiú és leánnyal örvendezteté meg neje, a kik a keresztségekben Tibor és Adrienne nevet nyertek.

Reményi még egyszer rándult ki Budapestről keletre, ezúttal Alexandriát és Kairót keresvén föl, hol a khedive palotájában is volt több hangversenye.

1876-ban azonban családjával együtt Párisba költözött állandó lakásra; mint nagyobb hivatást önmagában érző művész azonban oda sem köté le magát kizárólag, de két év mulva előbb Londoba sietett Angliából egyenesen New-Yorkba átvitorlázván, mindjárt megérkezése után való napon, nov. 11-én ott óriási sikerrel föllépett.

A siker és lelkesedés fokozódott hat éven át az Egyesült-Államok valamennyi nagy városában, Canadában, Mexicóban és Havannában, honnan 1884 július végén Ausztrália felé indult és útközben a Sandwich szigeteket érintvén, a hol egy hónapig időzött, már okt. elején Sidneyben, Ausztrália legnagyobb kikötő városában ragadta el a közönséget hegedűje varázsával és a lehető legnagyobb sikerrel bejárta Ausztrália valamennyi nagyobb városát, Taxmániát és Uj-Seeland szigeteit.

De a művész pihenést nem ismerő természete már 1885 őszével Jáva szigetére vezette őt, hol a legnagyobb elragadtatással fogadták. Onnan Indiába, 1886 nyarán pedig Chinába, innen pedig Japánba vitorlázott, itt is, mint másutt, lelkesedést kelteve játékával. Tokióban — a mi ott még soha elő nem fordult — abban a kitüntetésben részesült, hogy a Mikado nejevel együtt egy hangversenyen a páholyban megjelent. Onnan ismét Indiába, azután pedig Singaporéba ment. Az utóbbi kikötő városból pedig egyenesen átszelte a nagy indiai óceánt és Mauritius szigetén kiszállva, St.-Louis kikötő városában páratlan lelkesedést idézett elő. A szigetek e gyöngyén 4 hónapig maradt. Majd 1887

junius elején az afrikai kontinensre vitorlázva át, ott Port Natál, Capváros, Kimberley, Grahamstown, Johannisberg és a többi nagyobb városban, egyezőval az egész Cap gyarmatban teljes 3 évet a legnagyobb sikerek közt töltött. Végre fölébredt benne a vágy a vén Európát viszontláthatni. E czélból 1890 május 28-án gyors gőzösön Cap városból elindulván, már junius 15-én Londonba érkezett meg, hol mint régóta ismeretes és nagyrebecsült művészt fogadták és aztán Angol- és Skótszországokban ragadta el a nagy műértő közönséget. Az angolok őt mint klasszikai zeneelőadót különösen mint Bach-interpretálót becsülik.

Levelék a mennyországból.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A minap az égben jártam. Ne tessék rosszat gondolni! Sem szerelmes, sem poéta nem vagyok, mely utóbbi genusnak tudvalevőleg szabad antréja van mindenkor a mennyek birodalmába.

Egyszerű földi halandó vagyok, a ki minden este kapuzárás előtt fekszik az ágyába, minek utána elmondotta estimáját, a mi nálam a híres Jókai-féle estima előtt is — dicséretemre legyen mondva — szokásban volt. (Hanem Tisza Kálmánt nem foglalom bele.)

S ez az estima, illetve annak elmulasztása vitt az égbe, ami ugyan furcsa dolog, de az alábbiakból könnyen megérthető.

A dolog úgy történt, hogy egy este a dátumot nem írom ki diskreczióból önmagam iránt — kapuzárás után jöttem haza — megfelelő állapotban. Éjfélén túl lehattunk, mert emlékszem, hogy a Cerberus tiz krajczárt kapott, az utcákon pedig lámpával kellett keresni a gázt.

Ágyba jutásom viszontagságai bizonyára nem érdeklik önt tisztelt szerkesztő ur, de engedje meg, hogy egy érdekes megfigyelést közöljek önnel. Azt tapasztaltam, hogy a lelkiismeretnek nagy befolyása van az álomra. Vagy úgy! Ez már régi mese! Hisz a regényekben a gonosztevők álmát a lelkiismeret mardosó álmoképei teszik kinossá; de biz eddig nem hittem a regényeknek, még saját káramon, — dehogyan károm! — saját hasznomra meggyőződtem a valóságról.

Képzeltető dolog, hogy az eddig untig elcsépeelt bizonyos estén az éjjeli imáról megfeledkeztem. Nos, — akár hiszi uram, akár nem: — álom legelső képe egy égő tüzláng volt; most se tudom a pokol lángja-e vagy mi, de annyi bizonyos, hogy melegen lett tőle (reggelre facsaró vízzé váltam.) Amint a tüzet nézem, valószínűleg per associationem idearum, az égő túskebokor

— az égő túskebokorról a Mindenható szövődött álmomba, s nem tellett bele egy puskalövésnyi út s a Horeb-hegyre, onnét pedig egyenesen a mennyországba jutottam.

S itt kezdődik a dolog érdekes volta! Természetes, hogy az öreg Péter bácsi nem engedett mir nix, dir nix passzérozni, annál kevésbbé, minthogy „paczérsájnóm“ (a halottkém látletét nevezik odafönn így) nem volt. Végre is lehetett valami jámbor vonás az ábrázotomban, mely könyörületre indította a mennybéli házmestert s bevitt, igen, becsempészett a mennyországba.

Hogy én ott mit láttam, mit se: azt nem fogom elmondani. Nem, mintha szavamam vették volna, hogy titkot tartok, hisz odafönn is tudják, hogy éppen ennek ellenkezője tartozik metieremhez, hanem egyszerűen az okból, hogy — elfelejtettem. Az egész dologból csak annyira emlékszem, hogy bucsuzásomkor Szt. Péter így szólt hozzám: — „Fiam! Praenúmerald számomra egy félesztendőre az „Ország-Világot“; itt van 8 frt, de el ne veszítsd! Idefönn kávéházat nyitott ujesztendőkor a kis Hébe „a hóbortos Tellushoz“, — s megbizott, hogy szerezzem meg neki a Tellus hóbortjait. Hát azt gondoltam, legokosabb lesz valamennyi földi ujságot járatni. Meg is rendeltem azokat már január 1-én s köztük az „Ország-Világot“ is (tessék csak utána nézetni kérem, hogy nem füllentett-e az öreg), de még én is a journalisták közé akarok állani s irogatni szeretnék szabad perzeimbem. Az „Ország-Világot“ tartom a legszaloképesebbnek. Azért hát fizess elő az én számomra egy példányt, hátha a hóbortos Tellus példányát egy ujságményét elcseni, még mielőtt elolvashattam volna saját cikkeimet. Aztán meg szeretném lefözni Mercurt, a ki nagyra van azzal, hogy a Lloydba ir.

Leveleim közvetítésére pedig te vállalkozol. Muszáj! — érted! A honoráriumot, habár nálam is elkelne — de neked adom. — (Kézem közt van tisztelt szerkesztő ur a megbízó levél, hogy felvehessem!) — — — — —

Eddig jutott az öreg ur, mikor valami hatalmas lökést érzek, mennydörgésszerű ropogást hallok s én — a bedőlt ágyban — felébredek. Szt.-Péter levele pedig ott feküdt előttem, különben el se hinném, hogy az égben jártam. Ráírva a borítékra: „recommandirt — „Ország-Világ“ tekintetes szerkesztőségének Bpest, utca szám“.

Tisztelt szerkesztő ur! Mellékelve veszi e levelet febotatlanul. Tegyen vele amit akar, de a papirkosárba ne dobja, mert Szt.-Péterrel gyűlik meg a baja.

Bálint Menyhért.

I. Levél.

„Ezen első levelém rövid lészen. Két császárnét fogadtunk a múlt héten s az ünnepi banketteknek még ma sincs vége. Épp most közönlíti fel a német császárnét I. Napoleon, mintán előtte Brutus általános lelkesedéssel fogadott beszédben sajtó kritikát gyakorolt a brazíliai forradalom fölött s azt ajánlotta, hogy Jonseca generálist, ha feljön, Cromwellhez kell adni iskolába.

Kissé mámoító volt a Hébe nektárja (nem tudom, mi a baja egyidő óta Hébének; csak nem tanult tán Magyarországon „borkezelést“) s attól fáj még most is a fejem. Azért hát jövő levelémre hagyom azt, amit az elsőbe szántam: az itteni társadalmi viszonyok ismertetését.

Csak arra akarom még a tisztelt szerkesztő urat megkérni, tudassa velem egy pár divatáru-kereskedő címét, ahol — zsebkezdőket lehetne megrendelni. Egy pár „legujabb jövevény“ ugyanis valami új nyavalyát, az influenzát hozta fel közénk s attól náthás lett még a hetedik mennyország is, a hova pedig annak idején még lepedő nélkül jutván be a földi halandók, nagy kereslet mutatkozik az említett cikk iránt. Szeretnék Mercurnak, a kinek itt sokféle üzlete van, egy kis konkurrencziát csinálni, mert az én gschäftem, amióta a Sperrgeldet idefönn megszüntették, nagyon rosszul megy. Ha ez újvállalatom se üt be, lemegyek Budapestre házmesternek, ott azt, hallom még mindig a legnagyobb ur — a házmester.

Mielőtt soraimat zárnam, még két friss sütetű ujsággal is szolgálhatok.

Döllinger, aki most érkezett, még megérkezte napján brudert ivott IX. Pius pápával. Az utóbbi bevallotta, hogy a pápák hát még lecsalhatatlanok, mert ő szentül azt hitte, hogy Döllinger a pokolra jut, pedig lám melléje ültették. Luther gömbölyű ábrázata csak úgy ragyogott s még Mohammed is, aki pedig 1876 óta sokat búsul, s bujában a borivásra adta magát, önelégülten simogatta e látványra — prófétaik szakkállát.

A másik hír, melyet ép most telefonozták meg az alvilágból — az ördögök általános sztrájkját jelenti: Bérfelemelést követelnek Sától, a kinek az utóbbi években nagyszerűen ment részvény-vállalata, úgy hogy hallatlan dividendákat adott részvényeseinek — a pokolba jutott elszikkasztott pénzekből. Ha Sátán egyhamar ki nem egyezkedik velük, akkor nemsokára nem lesz mit írni az ujságokba.

De azt hiszem, az ördög még ma se hagyja el a fajzatját.

Szives üdvözlettel:
Petrus.

H o n v á g y .

Föl-fölszakad a csüggedő szivben
Rég lelakadt szebb remények álma.
Virulásban, megijedő színben
Szülőföldem mintha most is várna!
Csalogató édes-kedves szóval
Hej a honvágy újra meg-megszólal!
Hol a kin is szivzsongító álom,
Éjjel-nappal oda vissza vágyom.

Nem borongott a villámos felhő,
Örök mosoly, ragyogás az égen!
Na sugáron leng a játszi szellő
S virágok közt alszik, pihen szépen.
Rengő virág, lágyan bongó ének
Szivem vágya csak felétek téved!
Hol a kin is szivzsongító álom,
Éjjel-nappal oda vissza vágyom.

Hol a mező aranykalászt érlel
S virágrojtos a zöld halom alja,
Hol a tavasz nem küzd hideg téellel.
Jaj szó nem rezg boldog, vidám dalba.
Hol a madár puha enyhe fészke
Nem omlott be, nincsen összetépvé:
Hol a kin is szivzsongító álom,
Éjjel-nappal oda vissza vágyom.

Hol a gyermeke pitypalattyot kémlel
Habzó rétek selymes sarján járva,
S ingó sás közt bölömbika zsémbel:
Hova tévedt, merre van a párja?
Hol az ősznek lombhullató csendje
Virágot hagy s nem tép mindent rendre.
Hol a kin is szivzsongító álom,
Éjjel-nappal oda vissza vágyom.

Óh ne rejtse el verőfényes képed,
Tünő holdként ne halványulj még el!
Dér nyomán a rózsza föl nem éled,
Hagyj mosolygom a nevető éggel;
Ah, de gondtól egyre lankad lelkem,
Bucszásom nyögve, sirva zengem!
Szétfoszlik a boldogító álom:
Horpadt sir vár, ahova én vágyom. . .

Lévay Mihály.

Mikor doktor lesz. . .

A poéták által annyira felmagasztalt s elcsépelet aranyos ragyogása a napnak bizony nem igen jut el hozzánk; elveszti az színét, fényét, míg keresztül vergődik a por s füsttengeren, míg a nagy bérházak minden egyes kis zugába elküld egy-egy vékonyka sugarat. Pedig kifejtí a nap még teljes pompáját, lövel az izmos fényoszlopokat a földre ott, a hol nem kell megküzködni a sok akadálylyal, ott, hol nem kell kerülő utakon járnia; ott, valahol messze . . . hol a testi-lelki fővárosi nem igen járt, hová nem is kívánczik, hisz erdőnek nézi azt a két szál korhadt ákáczfát, melyek az udvar közepén nyomorognak; ligetben képzelet magát, ha virágcserep virul ablakában.

Megelégszik a látszattal; még pedig mindenben!

Ha valaki nagy port fel ver, úgy hogy ki sem látják belőle; okos embernek tartják; könnyen siklanak el a sima külsőn s csu-

szos beszéden a nélkül, hogy megnéznék mi van a máz alatt; az ügyes képmutató sokra viheti, elég ha tisztességesnek vélik, nem kell, hogy az legyen. A látszat az most a fő!!

Flonka szeplős arcocskája ég az izgatottságtól ide-oda tipeg; hol ki szalad a konyhába s megkavarja a rotyogó üstöt, melyből fojtó nyirkos pára száll fel; hol meg szerelmesen simogatja a

I.

. Készül a kelengye; egy része már ott fehérlik a vasalódeszkán, melyet két szék közé szorítottak, a másika meg kin föl a nagy üstben.

duzzadó fehérmüt s összeszurkált fekete ujjával rózsaszínű csokrot köt reája, hogy tetszhetősebb legyen. Mennyi gondot okozot, míg összeszereszték a vásznat, mennyit dolgoztak, míg elké-

szültek vele. De feledve van bú és munka; Ilonka boldog! És hogy tökéletes legyen öröme, összehívja a háznépét, hogy megmutassa nekik a ruhákat. Szeret ám a szegény ember is büszkél-

tiszthelyettes kurizált s vasárnapon kocsin szoktak kimenni a ligetbe.

A vén kisasszony szemei könnybe lábadtak a kelengye láttára élénken emlékezett vissza arra az időre mikor ő

most is elvonná, ha áttérne protestans-hitre s . . . A régi nóta volt ez, melyet többé kevésbé minden hoppon maradt leány kitalál, s addig-addig hajtogat, míg maga is elhiszi, hogy úgy történt.

Az ágens neje műértően vizsgálja a stafirungot, nagyjában véve meg van elégedve, csak ott a himzés nem elég szép, itt meg kevés ráncz van a szoknyában, most bizony nagyon hordják a széles viganókat; multkor látta a háziur leányának kelengyét, ott olyan széles szoknyák voltak mint ez a kettő együttvéve ni!

Időközben bejött Ilonka mamája s erről-arról beszélgettek vigan ketten-hárman is egyszerre; midőn hirtelen felnyílt a szomszéd szoba ajtaja, s valaki kiszólt:

„Kérem csendesebben, nem tudok dolgozni!”

Mint a megrettent iskolásgyermek, úgy hallgattak el az asszonyok, Ilonka bocsánat kéreően tekintett az ajtó felé s elfojtott hangon szólott:

„Lasabban beszéljünk, a doktor ur nem tanulhat!”

A konyhából belópódzott szűrő chlörgőz úgy megülte a tüdőt, hogy alig bírtak lélekzeni; az asszonyok nagyon kellemetlenül érezték magukat; rövid ideig suttoztak azután lábujjhegyen félve távoztak.

Az udvarról egy rosszul szelelő verkli küldte fel rikoltó hangjait; Ilonka pénzt adott a verklisnek s elkülte.

„Nem szabad játszani, a doktor ur dolgozik!”

II.

Vacsora után az öreg Rómann bement Gerberhez. Az úóasztalon álló tanulólámpa gyéren világítja meg a szobát a fal mellett álló vaságy s szekrénynek csak homályos körvonalai látszottak; sűrű gomolyagokban igyekezett a tető felé, az asztal, az ágyterítő, a szőnyeg mind dohányszagot lehelt ki.

Rómann valami bevezető félét keresett; nem mert mindjárt belekapni abba, a miért tulajdonképen átjött.

„Nem zavarom, Gerber ur? Szeretnék pár szót magával beszélni.”

Gerber, a szigorló orvos, csak most fordítá hátra fejét, s anélkül, hogy szivarját kitette volna szájából vontatottan bocsátá ki a szavakat zárt fogorai mögül.

„Ah! maga az Rómann ur; csak tessék, hallgatom, bár most sok a dolgom.”

Rómann széket vont magának az író asztal mellé s leült.

Foghuzás előtt. Karvaly elejéi rajza.

kedni avval a mije van; neki is örömet okoz, ha megirigyelik érte!

Eljött a vén kisasszony a földszintről s az ágens felesége, kitért a hölgynek tartottak a házban, mert leányának egy

is oly boldog volt mint Ilonka, ha ő akkor nem lett volna ügyetlen, most nagyságos asszony lehetne; az egész dolog természetesen csak rajta múlt, mert Ödön még most is imádja, még

„Ugy-e ez az utolsó szigorlata?“
 „Igen; holnap ilyenkor valószínűleg már doktor leszek.“

„Milyen jó lesz! mennyit tanult, dolgozott míg elkészült. Emlékszik még, mikor hozzánk jött mint kosztos, azt hiszem akkor másodéves volt, már abba akarta hagyni az egész dolgot, csak a mi biztatásunkra, hogy majd segítjük, fogott ismét hozzá?“

„Emlékszem . . . emlékszem“ morgó kedvtelenül Gerber s szivarja hamuját egy koponyatetőbe ütötte, mely az ő hamutartója volt.

„Mi meg is tartottuk ígéretünket; kezünkön hordjuk, tiszteljük, becsüljük, s a legnagyobb örömünk, ha kedvében járhatunk; a világért sem engedte volna meg Ilonka vagy a feleségem, hogy valaha szükségét szenvedjen. Télen bizony akárhányszor nagyon szűken voltunk, megesett, hogy nem volt vacsoránk vagy fűtött szobánk, de arra vigyáztunk, hogy magának legyen; a feleségem azt mondta mindig: „hideg szobában nem lehet tanulni; éhes gyomorral nem lehet dolgozni!“ Én kétszer annyit szaladgáltam, Ilonka meg üzletbe dolgozott, de azért megszereztük, a mi magának kellett. . . Az istenért, Gerber ur, ne higgye, hogy neheztelésképen mondom; de jól esik az a tudat, hogy mi csináltunk magából embert.“

„A mit csináltak, — szolt hidegen Gerber“, azt a saját érdekükben cselekedték. Kitanítottak emgem, hogy mint doktor elvegyem Ilonkát.“

A haragos hang hallatára Rómann egyszerre meghunyászkodott.

„Igen doktor ur, nem tagadom, az volt mindig legfőbb vágyam, hogy Ilonkát nőül vegye, nemcsak az enyém, hanem mindnyájunké. Azért is jöttem át, hogy bővebben megbeszélhessük, mikor akarja megtartani az eljegyzést, mielőtt elutazik, vagy mitán visszajött?“

„Holnapután leutazom az anyámhoz s lent maradok jövő hétig; mához két hétre megartarhatjuk, ha akarja. Beleegyeznek?“

„Oh kérem mindenbe.“

. . . . „Ah igaz Rómann ur majd elfelejtettem, elhozta a pénzt?“

„El; valamivel többet hoztam, mint a szigorlatra kell, hogy legyen mivel hazautaznia. Tessék!“

Gerber az átadott pénzt újra megolvasta és zsebébe tette.

III.

Hajnalodott. A hold mohón világítá meg védenzeit, az apró csillagokat, míg a tulsó oldalon látszott már a felkelő nap vérvörös palástja, melylyel elsőpri majd a védőt védenzeivel együtt. A reggeli nedves lég ott hagyta nyomait a folyosó vaskorlátján, mely egész csillogó lett tőle. A leány egy hosszú kendőbe burkolva dideregve könyökölt a nedves korlátra s arcát

az udvaron égő gázláng fakón világítá meg.

Gerber dr. most lépett ki szobájából; a leány megszólította.

„Gerber ur?“ . . .

„Ugyan Ilon kisasszony, micsoda gondatlanság most kijönni, megfázhatik nagyon könnyen!“

„Bucsuzni akartam.“ . . .

„Hisz tegnap este már elbucsuztunk; nekem most sietnem kell, mert lekések a vonatról.“

„Várjon Gerber ur, olyant akarok mondani, a mit tegnap este nem tehettem.“

„Kérem . . . kérem“ szolt Gerber türelmetlenül nézve órájára.

A leány szorosán a férfi elé lépett.

„Vissza jön a jövő héten, hogy megtartsuk eljegyzésünket?“

„Vissza, természetesen, hogy vissza jövök.“

„Oh nyujtsa a kezét, nézzen a szemembe s úgy mondja, hogy eljön; kérem, esedezem nyugtasson meg; lássa ez csak szeszély tőlem, de oly izgatott vagyok, oly boldog vagyok, mert . . . mert . . . szeretem, mert a magáé lehetek!“

És a leány szenvedélyesen csókolgatta a feleje nyujtott kezét.

„Mit csinál Ilonka, ha valaki meglátná?“

„Tehát vissza jön?“

Gerber dr. nyugodtan nézett a leány szemébe.

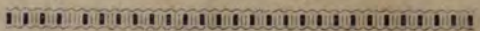
„Vissza!“

„Ah, úgy viszontlátásra, viszontlátásra!“ szolt örömmel Ilonka.

— — — — —

Két hét múlva Gerber dr. el is jegyezte magát — de Kerekes László szegedi földbirtokos leányával, ki 10.000 frt hozományt kap.

Ágai Béla.

A könyvnyomtatás.

Az írásbeli, szellemi közlekedés terén legfontosabb találmány: a könyvnyomtatás soha sem lett volna oly nagy jelentőségű, ha azt a papiros feltalálása meg nem előzte, annak tág terét nem egyengette volna; míg másrészt a kölcsönös hatást is el kell ismernünk, a mivel a könyvnyomtatás feltalálása a papirosgyártásra hatott. A papirosgép csakhamar tétlenségre lett volna kárhóztatva, ha pár évvel később méltótársa nem szegődik melléje, tudniillik a nyomtató gép vagy gyorsajtó, mely épen oly gyorsan fogyasztja el a papirost, a mily hamar készül. E két gép oly szükségképeni kiegészítője egymásnak, mint egyik kéz a másiknak. Az emberi ész ezer meg ezer remek műve között a könyvsajtó a legfontosabb, a mennyi-

ben nemcsak a mindennapi élet szükségleteinek szolgál, hanem a szellemi munkásságnak, a művelődésnek, a felvilágosultságnak és a polgárosodásnak is eszközlője. A mi jót, szépet és hasznost az emberi szellem teremt, azt a sajtó ezer nyelven hirdeti és mindnyájunk közös tulajdonává teszi. Sajtó nélkül semmiben sem haladtunk volna annyira, mint a hol ma állunk; a sajtó közvetíti az általános szellemi közlekedést, forgalmat s emeli azt folyton folyvást.

A mi a könyvnyomtatás eredetét illeti, arra nézve még ma nem lehet kielégítőt mondani, mert e részben a buvárlatok és nyomozások még folynak. A tudomány mai állása mellett azonban bizonyosnak látszik az, hogy a könyvnyomtatáshoz szükséges két tényezőt: a nyomtató sajtót és a mozgatható betűket a mainzi születésű Gutenberg János találta fel 1450 körül, a mennyiben tudniillik a táblákba metszett betűket szétfűrészelte és aztán tetszés szerint más és más szavak képzése céljából újra összerakta. Az első sajtót is ő találta föl, mely igen hasonlított a szőlősajtóhoz; a mint ő volt az első, a ki a nyomtatásnál olajfestéket használt.

Gutenberg találmányának elterjedése után munka és fáradság közt megöregedve, csekély vagyonával nem versenyezhetett ellenfeleinek szerény munkásságával. Adolf nassau választófejedeleme 1456-ban „fontos szolgálataiért“ udvarnokká nevezte ki s évi kegyelemdíjat rendelt számára. Gutenberg aztán sajtójával Eltvillebe költözött Adolf udvarához, később azonban bérbe adta egész műhelyét. Meghalt 1467-ben kortársaitól alig ismerve és gyorsan elfeledve.

Gutenberg 1453-ban már közzétett némely kisebb nyomtatványokat, mint ábéczés táblákat, gyónócédulákat, Donátkivonatokat, úgy hogy sajátképen ez évvel kezdődik a mai módon nyomtatott könyvek sorozata. Az ugynevezett 42soros biblia 1455—56-ban készült el.

A később Schöffer által lényegesen javított találmány igen gyorsan terjedt el először szülő hazájában, Németországban, név szerint Bambergben, Kölnben, Strassburgban, Speierben; majd átszarmazott Olaszországba 1465-ben, Franciaországba és Svájcba 1470-ben. Ekkor Gereb László, budai prépost Hess Andrást Olaszországból Budára hívta, hol ez az első hazai könyvnyomdát felállította. Magyarországot még ez évben Németalföld, 1474-ben Anglia és Spanyolország, 1475-ben Csehország követte a könyvnyomtatás meghonosításában; míg Bécsnek 1482-ből származik a legrégebb nyomtatványa, Krakóé 1491-ből, mely két város pedig annyszor látott el bennünket szükségünkben, miután első

Libbenő fény.

— Elbeszélés. —

Irta: Molnár Gyula.

(Vége.)

Végre szemei megpillantják a drága alakot, ruhájában akadt fel egy cserjén... El volt aléva?... Meg volt halva?... Mit tudta ő, mikor újra fenn találta magát az uton... Csak-hogy a leányka nem sérült meg... Ki tudja, a Gondviselés?... hátha még él?

Oh! ha a kin, a fájdalom öl, nem öl-e az öröm is?... Szerencséjére közel, ott bugygyant ki egy forrás üde, friss vizével...

Az ifju óvatosan helyezte el drága leánykáját az utra és vizet meritett a kalapjába...

Felocsolta egyszer, kétszer, sokszor a halvány arcot... Semmi mozdulat nem árulta el, hogy a fiatal leányka él... még pillája sem rebbent... oh! az a rettegés, az a fájdalom, mely M. Raoul a francia nevelő szívére átjárta leirhatatlan.

Kibontotta a korsetjét, feltárult előtte az a remek női kecs, melyet még nem pillantott meg emberi szem... Mesterséges lélekzést kísérelt meg... Valahára a szív is megmozdult... elkezdett dobogni... oh! az az öröm, mit e pillanatban az ifju érzett, felér-e a mennyei üdvvel?... Végre, hosszas kísérletek után, a leányka is felnyitotta a szemét és halkán csak annyit tudott mondani „hol vagyok?...“

Újra lezárta a szemeit. Az ifju nagy óvatosan karjaiba emelte a drága testet és felült lovára, mely oly csendesen oly csendesen állott mellette, mintha a jelenetet szemlélné. Lassan indultak meg haza felé. Hosszu volt most az ut, melyet újra szóvalán némán tettek meg. Az ifju érezte, mint ver a szíve a leánykának. Oly kellemes érzéssel telt el a keble, milyent sohasem érzett addig. A nőt, kit úgy szeretett, most szabadon ölelheti kedvére. Mit törődött ő most azzal, hogy bän az, a mit cselekszik; hogy vétezik akkor, mikor visszaél a helyzettel; hiszen máskor sohasem fogja azt terhelni, a mit a jelen perczen. Ő is csak ember és hozzá még pezsgő vérü francia!...

A kastélyba érkeztek. A szerencsétlenség híre mint futó tűz terjedt el legott a cselédség között. Az öreg Bátordy rémitően elhalványodott, a mint leányát megpillantotta. Rögton orvosért küldött és maga vitte fel egyetlen gyermekét a szobájába. Az orvos csakhamar megjött és Etta kisasszonyt meg szemlélvén, a magához tért gyermeknél a lázt konstatalta.

Két hétig forgott a leányka az élet-halál közt. De a fiatal, erős szervezet legyőzte a betegséget. Üdült, magához tért és gyönyörű szemeiben újra meg-

jelent az a libbenő fény, valahányszor a francia nevelő oldala mellett volt... Libbenő fény, vajjon az ellenszenv kifejezése?... Mit tudta Raoul... mikor boldog volt, hogy ő élt...

Ha sokáig ott volt Etta kisasszony mellett, a leányka nem szólt többé hozzá, ideges, nyugtalan volt... Az ifju ezt nem tudta mire vélni...

Etta kisasszony, bár, mint látszott tudomással birt a történetek felől, egy szóval sem célzott beszélgetéseikben arra... M. Raoul szintén hallgatott róla.

Nem azok közé a természetek közé tartozik, kik dicsekedni szeretnek az ilyesmivel... Aztán talán volna mivel?!.

A cselédek megtalálták Pookot teljesen összezúzva. Az öreg Bátordynak kombinálni kellett a cselédek elbeszélése után, mert ha a nevelőt kérdezte, az megtagadta a feleletet, mondván, hogy megőrül, ha csak egyszer is elmondaná... Jobb reá sem gondolni...

Ha leányát kérdezte, az szintén kitért a felelet elől... Miért nem akart Etta kisasszony felelni?... Miért?...

Egy délután a leányka hidegen, nyersen, hevesen kérdezte M. Raoul urtól:

— Miért nem akar atyámnak feleletet adni. M. Raoul ur, ama borzasztó eseményre vonatkozólag?...

És a lányka arcza a harag pirjában égett, szemeiben újra az a libbenő fény, mely elvakítja az embert.

— Miért?... Mon Dieu! miért?... Hát tehetek én arról, ha nem szeretek még csak rá gondolni sem?...

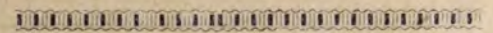
Etta kisasszony bosszusan mondta:

— Ön kiállhatalan ember!

Azzal elfordult.

M. Tour Raoul lassan mormogta fogai között.

— Nincs itt még az idő... M. le comte de la Tour Raoul barátom... A francia nevelőnek még várni kell... Igen, várni!... és ez oly édes valami.

Hétköznapiak.

Csak vergődést lát örökké mindenütt a lelken A jóknak szent győzedelmét tán hiába sejtem? Gonoszszágnak durva ajkán gunys hahota reszket, Ha az erény gyenge vállán hordja a keresztet; Virág helyett vérző tövis terem most az úton, Júdás-szándék, hogy minden szent Golgotára jusson!

Büszke góg jár koszoruzva dicsőségben, fényben, Tiszta eszmény, szent törekvés letiporva éljen; Kéj lohol a vértanuknak letaposott sirján, Nagy sötét van, de a pokol még nagyobb kíván! Lázás arcot hervaszt, sáppaszt bünbe fulladt mámor, De azért csak zúg az orkán, egyre nő a tábor.

Megállt a nap Gibeonban szörnyű csatát nézve, Nem látja most hány tör villog véres, gyilkos kézbe!

Ragyogó fényt hinteget szét a posványba, sári a Azerény meg könyben úszik, mint a szegény árva, Gonosz idők, hej de azért tiszta lesz az óltár! S igaz ajkon megterem a győzedelmi szoltár!

Lévay Mihály.

könyvnyomdánk rövid fennálás után megszűnt.

Oroszországban 1495-ben honosodott meg a könyvnyomtatás, Törökországban a zsidók titkolva 1490-ben állítottak fel egy könyvnyomdát, a könyvnyomtatás csak 1726-ban lett nyilvánossá, Mexikóban 1549, Siniában 1586, Északamerikában és pedig a mai Massachusetts államban 1639-ben jött létre könyvnyomda.

A könyvnyomtatás első idejében a szép nyomtatásra és szép anyagra fordították a legnagyobb gondot. Azon idő tipografiai vállalatának nagyszerűségét még ma is bámulják s a szakísmerek és gyűjtők méregdrágán vásárolják az első könyvnyomatók műveit. Így például a Gutenberg műhelyében nyomtatott „Donatus“ (iskolakönyv) egy példányért Angliában 1000 font sterlinget (10,000 forint) fizettek. A könyvnyomatók már akkor mindenféle díszítésre gondoltak; így mindenféle színben, még arannyal és ezüsttel is nyomtattak; sőt Franciaországban egész könyvekre selymet használtak papiros helyett.

A könyvnyomtatás fejlődése nagy mérvben és területen megakadt a 17-ik században a 30 éves háboru viszontagságai miatt; míg a 18-ik században két igen fontos találmány merült fel; az egyik Angolországban a vaskönyvnyomó sajtó, a miből később a 19-ik században a gyorsajtó fejlődött ki és a stereotypia feltalálása, úgy hogy ha ma a régi könyvnyomatókat valamely nagyobb nyomdába elvezetnők, melyben egyetlenegy nagy gép naponként 10—15 ezer ívet nyomtat, ugyancsak bámulnának, mert ők legfeljebb csak 300 ívet voltak képesek kinyomtatni naponkint.

Történelmünk hallgat arról, hogy miért szűnt meg a mi Gereb által felállított magyar nyomdánk; mert Hess András halála nem elegendő ok. Hiszen Olasz- vagy Németországból lehetett volna magyar embert visszahívni. Abban az időben több hazánkfia dolgozott és birt üzlettel külföldön, a mint a nyomtatványokon levő neveinkből tudjuk. Így nyomtatott könyveket Nagyszabenyi Tamás 1472. Mantuában s később Modenában, Brassai András 1476 óta Velenzében, Erdélyi Bernát Páduában (1478), Magyar Péter Lyonban (1482), Feketehalmi Márton 1484-ben, Garai Simon pedig 1491 óta Velenzében, Basay Cremonában (1494).

Mátyás király 1479-ben rendelet által utasította az egyházakat misés könyveik és breviáriumaik kinyomtatására, mire már 1480-ban megis indult azok kiadása, melyek külföldön nyomtattak, valamint 1486-iki nevezetes törvénykönyvünk is.

(Vége következik.)

KIRNER JÓZSEF

cs. és kir. udvari puskaműves
 az olasz király ő Felségének udvari szállítója
BUDAPESTEN.

ALAPITTATOTT 1808. ÉVBEN.

Raktára: Gyára:

IV. ker.

VII. ker.

Szervita tér 2. sz. Rózsa-utca 7. szám.

Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből, golyó-fegyverek, forgó-pisztolyok, salonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyeknek jóságáért kezkesedik.

➤ Árjegyzék kívánatra bérmentve. ➤

Steiner Armin és Ferencz

érozáru gyára
 Budapest, VI. ker. ó-utca 12. sz.

Szállít mindenféle

érezöntési és préselési munkákat

a legjutányosabb áron.

Érmek. Versenydíjak. Egyleti jelvények.

Neumann Ignác

cs. és k. szabadalm. festészeti
 műintézet és fényírdája

Budapest, vaczi-körut 7. sz.

szállít mindennemű **jelzőablakat** 2 frtéért, ezen kívül mindennemű gyapju- vagy selyemzászlókat, czimereket és egyéb feliratokat

Tanulók csoport fényképeit

1 frtéért.

Ezen kívül olajfestményü- és krétarajz-arczképeket bármely beküldött fénykép után 6 frttól fölfele.

Minden létező
 cigarettapapírok között a
 legtökéletesebb és felül-
 mulhatlan,

valódi francia

szivarkapapíros:
Le GLORIA

Joseph Bardou & Fils-től

Perpignan és Párisban.

60 nagy arany érem, 16 nagy díszokmány,
 20 „Hors Concours“ okmány.

➤ Hűvel-különlegességek: „Le Gloria“ és „Vrai Goudron“ ➤

Kaphatók minden norinbergi és papir-nagykereskedésben, valamint minden dohány- és szivarkatözsében.

Különlegesség: Prince of Wales férfi-övek.

LAWN TENNIS CZIPÓK.

Az összes sport-
 nemekhez szük-
 séges ruházati
 cikkek u. m.

verseny és

training

INGEK,

nadrágok, sapkák és czipők legna-
 gyobb raktára.

Sigmund József

Budapest, IV. Városház-utca 2-4

Az iskolai tornázás összes ruházati kellékei.

FLANNEL INGEK.

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Égész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, Rökk-Szilárd utca 4.

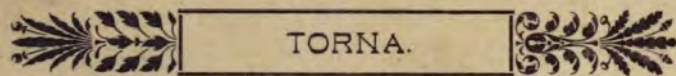
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Az „Achiles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet, a „Balaton-Egylet“, a „Teregszászi Korcsolyázó-Egylet“, a „Budapesti, hegyvidéki turista-Egylet“, a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet“, a „Budapesti Torna-Egylet“, a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet“, a „Debreczeni Torna-Egylet“, az „Egyetemi Athletikai Club“, „Első Magyar Vivő-Egylet“, az „Érsekújvári Vivő- és Torna-Egyesület“, a „Fertői Csónakázó-Társaság“, a „Győri Csónakázó-Egyesület“, a „Kassai Korcsolyázó-Egylet“, a „Kolozsvári Athletikai Club“, a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet“, a „Főv. Vivő-Club“, a „Körmendi Athletikai Club“, a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet, a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet“, a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet“, a „Makói Torna-Egylet“, a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet“, a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet“, a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet“, a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet“, a „Nagy-Bányai Korcsolyázó-Egylet“, a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet“, a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet“, a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet“, a „Nemzeti Hajós-Egylet“, a „Neptun Budapesti Evező-Egylet“, az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület“, az „Ó-Budai Torna-Egylet“, a „Pécsi Athletikai Club“, a „Pozsonyi Hajós-Egylet“, a „Pozsonyi Torna-Egylet“, a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet“, a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet“, a „Sátoraljai Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet“, a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club“, a „Soproni Korcsolyázó-Egylet“, a „Szabadkai torna-Egylet“, a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör“, a „Szegedi Csónakázó-Egylet“, a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet“, a „Szegedi Torna-Egylet“, a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet“, a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet“, a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet“, és az „Ujvidéki kerékpár- (Bicycle Egyesület)“, a „Pápai korcsolya-egylet“, a „Torontáli korcsolyázó és hajós-egylet“, „Szegedi Kerékpár-egyesület“, „Sportkedvelők köre“, „Veszprémi torna egylet“, „Tordai korcsolyázó-egylet“, „Budapesti Torna-Club“, „Zombolyai atletikai club“, a „Szászvárosi atletikai club“, a „Szolnoki korcsolyázó-egylet“, a „Budapesti polgári lövészegyesület“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A „Pihenő“ mulattató melléklet tartalma: A negyvennyolcas kiállítás. V. B.-től. — Ti szétzilált dalok. Kisteleki Edétől. A római császári udvarok nőalakjai. Sebeszta Károlytól — A könyvnyomtatás. Vége. Rácz Sándortól.

TORNA.

A testi nevelés főteendőiről.

A test épségben tartása szabályainak szigorú követését első sorban az anyának kell megtartania. Mikor lendő magzatját szive alatt hordozza, nagyon vigyázzon magára. Öltözete kényelmes legyen s a testnek kellő meleget adjon. Vallfüzőket akkor ne használjon, mert ezek a mellkas szabad kifejlődését gátolják s a rendes lélegzést megakadályozzák. Jól táplálód. de könnyen emészthető eledelokkal éljen. A tulkóvér sültéktől s a nagyon zsiros vagy erősen fűszerezett eledelektől óvakodjék. Gyomrát el ne rontsa. Napjában többször, de egyszerre keveset egyék. Vacsorája mérsékelt legyen. Italul győne kávét vagy théát, friss vizet, vizezett kevés bort vagy jól erjedt sört használjon. Hűléstől az anya óvakodjék. Gyakorta fürödjék. Napjában a szabadban mérsékelt mozgást tegyen. Fárastóbb sétáktól és minden más nagyobb testi megerőltetéstől, terhek emelésétől, ugrástól, rögzős utakon való kocsiszás-, lépcsőkön való gyors fel- és lefutkározástól, tánczolásból és sok hajlongástól gondosan óvakodjék. Az anya ilyenkor az öröm és bánat iránt nagyon érzékeny. Mivel pedig a heves felindulások még rendes körülmények között is károsan hatnak a szervezetre, azért heves kedélyizalmaktól gondosan óvakodjék az anya, mert, ha azok huzamosabb ideig tartának anyára és magzatára egyaránt káros hatásuk lehetnének. Ha az anya megszülte gyermekét, ez megfürösztetik. A kisdéd arcát és szemét ilyenkor megmosni ne engedjük. Az újszülött oly öltönyt kapjon, hogy a lélegzést ne nehezítse s a karokat és lábakat a szabad mozgásban ne akadályozza. A kisdéd ne legyen állandóan anyja ágyá-

ban, mert a gyermek az agyonnyomatás veszélyének lehet fitéve, azon kívül a gyermekre való elővigyázat s annak s rása zavarhatja az anya nyugalmát, mely első napokban feltétlenül szükséges. A gyermek sokáig ne fekdjék egy oldalon; a folytonos hanyatt- vagy egy oldalon fekvés a fejet hátul vagy oldalt belapithatja. A dajka se hordozza mindig egy és ugyanazon karján a kisdedet, mert ennek teste ilyenkor még minden befolyásnak enged s ha folytonosan egy oldal felé hajlik, gerincoszlopa könnyen elgörbül. A kisdéd gyermekeket józan elvek szerint kell táplálni. Legáldásosabb tápláléka a kisdéd gyermeknek az anyatej. 100 gyermek közül, kiket anyjok szoptat, az első évben elhal 8. De az anyatejjel való táplálásban is vigyázni kell. Nem szabad túlterhelni a kisdéd gyomrát. Pedig a legtöbb a ja megteszi ezt mikor, főleg fogzás idején, hogy siró-jajgatás gyermekét elcsendesítse, folyton emlőjével látja el. Ha az anya gyenge, egészséges dajkára bizza gyermekét. De jól nézze meg hogy kire! Általában ugy is kedvezőtlen a számarány a dajkák által szoptatott kisdédekre nézve. 100 közül az első évben elhal: 29. Legtöbb vigyázatot igényelnek az olyan kisdédek, kik mesterségesen tápláltak. Ezeknél 100 közül el szokott halni 66. Megdöbbenően rossz arány, de nem lehet csodalkozni rajta. A kisdédek mesterséges táplálásánál a legtöbb anya semmi elővigyázatot nem követ. Oly eledellel kinezik a gyermeket, melyet gyomra nem képes megemészteni. Sokszor a táplálékul szolgáló eledel már bomlásnak indult. A kisdéd mesterséges tápláléka egészséges tehéntől fejt jó tej legyen. Kezdetben nagyobb mértékben, később kevésbé vízzel higitandó. A tejet a kisdéd szopóüvegéből szivja. A szopóüveg minden egyes használat után kívül-belül tisztára megmosatassék. A tisztátalanság ronja a tejet s megfosztja a gyermeket az étvágytól. Frissen fejt tejet szopják a gyermek, főleg nyaranta, a mikor a tej hamar megs vanyodik. A tejet oly hőfokra melegítsük, a milyennel az anyatej rendelkezik. A szopóüveg ne legyen mindig a kisdéd szájában. Már kisdédkorában kell a gyermeket a rendes időben végbemenő táplálkozáshoz

szoktatni. A szoba, melyben a gyermek van, kellően szellőztetett legyen. Fölöttébb nagy baj az, főleg közné püknél, hogy konyha, mosóház, ruhaszáritó hely nemcsak mind egy szobában van, de sokszor a baromfi és sertés is együtt lakik a családdal. Nagyon káros a gyermekre az is, ha a szobában ruhát szárítanak. A szobát gyökeresen szellőztetni kell. A szoba kellően világos legyen. A gyermek ágya nedves fal mellett ne álljon, vagy léghuzamnak kitéve ne legyen. A gyermeket a hűléstől gondosan óvni kell. A gyermek ruházatát az éghajlathoz és időjáráshoz alkalmazzuk. Estve, a hűvös léghuzam mellett tartózkodjunk a kiséddel. Fedetlen fővel a nyári nap szuró sugarainak ki ne tegyük a gyermeket, mert könnyen napszúrást kaphat. A gyermek ruhája szoros ne legyen, nehogy a vérkeringést akadályozza. Nedves lábbelit soha se hagyjunk a gyermekén. Tulságos melegen se öltöztessük a gyermeket; mert e tulás ép úgy ártalmas lehet, mint a hiányos öltöztetés. A szabad levegőn, ha az időjárás enyhe és kedvező, hosszasan lehet a gyermek; zord időben azonban nem szabad őt kivinni. Télben csak jól felöltöztetve, a napos déli időtájban vagy d. u. 1 és 4 óra közt hozható a kiséddel. Két évnél idősebb gyermekek jó időben mennél többet tartózkodjanak a szabad levegőn. Ha a gyermek megbetegszik, forduljunk gyorsan orvosi segély után. A kuruzslástól mindenkor óvakodjunk.

A gyermek egészségének épségben tartása céljából a későbbi korban főleg a következőkre kell gondosan ügyelni.

Mindenkor óvni kell a gyermeket a hűléstől. Ha mégis meghűlt, azonnal jó meleg ágyba fektessük s pár napig keveset vagy semmit se adjunk neki enni. Szoktassuk a gyermeket, hogy jól öltözködjék, hogy mértékletes legyen s a szükséges nyugalmat tartsa be. Ha nagyon kifáradott, azonnal ne adjunk a gyermeknek enni. Kedveléssük meg vele a szabad levegőn való tartózkodást, de egyszermind figyelmeztessük őt, hogy sétálni az egészség veszélyeztetése nélkül csak addig szabad, míg el nem fáradtunk. A földre csak azután heverjünk le, ha pár percig már áldogáltunk. Ha a sétából izzadtan jövünk haza, a kabátot le ne vessük, az ablakot azonnal ki ne nyissuk. Legjobb ilyenkor ledőlni s betakaródnunk addig, a míg az izzadság felszárad testünkön. Legyünk figyelemmel a bőr ápolására is. Az izzadságot, a port s a tejkorpa képződését mosakodás és fésülködés által el kell hártanunk. Hetenkint — télen is — egyszer meleg vízben szappannal meg kell mosni a gyermeket. Reggelenként nem csak arcukat, de a testnek a derektól felfelé érő részeit is meg kell mosni hideg vízzel. Nyáron át gondos felügyelet mellett a gyermek szabadban üldözik. A fürdőhelyhez mérsékelt mértékben kell tartani, hogy a test tulságosan neki ne hevüljön. A felső öltözet levétele után kevés ideig lehülés céljából, nyugodtan üljön a gyermek. Egyszerre ne menjen a vízbe; hanem először kezét, karját, a mellkast és a hátat kell megvizetni, mindezt jól megdörzsölni s úgy merülni a vízbe, hol a gyermek minél élénkebben mozogjon, hogy ez által erős tudógyakorlást végezzon s az áthűléstől is megóvassék. Sokáig a vízben tartózkodni, magashól, főleg fejjel vízbe ugrálni káros. Öltözködni gyorsan kell. A hazafelé menés kezdetben gyorsított legyen, hogy a test fölmelegedjék.

Ha a gyermek gyenge gyomru, napjában csak háromszor egyék és pedig: reggel, délben és estve. Az étel apróra vagdalja fel, jól rágja meg; csak annyit egyék, hogy az evéshez egy kis ingere mindig megmaradjon. Evés után fél óráig pihenő tartandó, hogy a gyomor

akadálytalanul emészthessen. A gyermek későn estve vagy nagyon fáradtan főleg sokat ne egyék; oly ételt, melyet gyomra nehezen emészt, estve egyáltalában ne vegyen magához. Gyorsan, gyakran és sokat enni nem szabad. A gyermek szeszes italt ne élvezzen. Reggelire tejet vagy csak igen gyenge kávé igyék. Eledele sorában főzelék, mérsékelt adag hus s könnyen emészthető és tejjel főzött ételek szerepeljenek.

Figyelmünk a gyermek testi épségben tartásánál a felsoroltakon, kívül még sok mindenféle terjedjen ki. Így a gyermek kurtalábu ágyban ne aludjék, mert a föld kigöngyölést csinál. Két abak közt vagy ajtó közelében ne helyezzük el az ágyat mert léghuzam érheti. A gyermek korán feküdjék le. Nedves fal mellett az ágy soha se álljon.

Tanácsos a gyermekeket még a következőkre megszoktatni: Ha meleg szobából kilépnek vagy hideg időben hegynék mennek, szájukat jól fogják be, hogy a hideg levegőt nagy mennyiségben ne szívják be. Kezdetben gyorsan kell járni, hogy a test kissé átmelegedjék s így a szobai melegben nyert hőmérsékletet a test a szabadban rögtön el ne veszíthesse, különben hűlés keletkeznék. Nagy melegben vagy hidegben fedetlen fővel ne járjon a gyermek. Első esetben napszúrást kaphat, utóbbi esetben fejszaggatást szerezhethet. Mivel a kedélyállapot nagy befolyással van az egészségre, a gyermek szoktatandó, hogy a nagy lelki felindulásoktól óvakodjék. Hidegvérűséghez és a kedélyállapot nyugodtsága megőrzéséhez szokják meg a gyermek. A ruházat az évszakhoz és az időjáráshoz alkalmazott legyen. Nyáron világos színű, télen sötétes ruhát hordjunk. A lábbeli erősen készítették el és a víznek ellenálló jó bőrből legyen. A nyak ne kendőztessék körül; igen sok torokbajtól megóvhatni ez által a gyermeket.

Mindenek közt azonban főfigyelmet fordítsunk a gyermek testtartására. Széken úgy üljön a gyermek, hogy törzse függőleges irányban álljon és ülő testrésze egészen elterjeszkedjék a széken. A szék végén ülni vagy fejjel elődőlvé, a törzset meghajtani nagyon káros. Hogy a vérkeringés szabályos lehessen s a tüdő és más belső részek szabatosan működhessenek, a tanulók a padokban felemelt fővel, hátravetett törzsszel és kart-összefűzve üljenek. Ez által a mellkas kidomborodik, a két lapoczká pedig befelé egyenesedik és ekkor a pad támlája a lapoczkát fogja érinteni. Ugy de ez egyenes testtartás bizonyos erő-kifejtést igényel, a mi mélyebb lélegzést idéz elő. (Tehát mindig jó kell szellőztetni!) Hogy azonban a tanuló el ne fáradjon, időközönként vezényszóra kezeit a padra illeszthetik, illetőleg testtartásokat változtathatják. Irásközben a fejet nem szabad nagyon lecsüggeszteni, sem a törzset erősen előrehajtani. Ez nagyon káros a vérkeringésre; de ha a szék az íróasztaltól vagy a pad ülése a pad elejétől (lapjától) messze van, el nem kerülhető. A távolság tehát a pad s a tanuló között csekély legyen, úgy hogy írás közben is lehetőleg megtarthassák a gerincz egyenes tartását. Irásközben a helyes testtartásra annyiban is figyeljünk, hogy a vállakat egyenlő magasságban tartsuk. Testünket kevésbé mindig balfelé fordítsuk, hogy az írólap jól megvilágított legyen és szemünk kellő világosságot kapjon. Bal kézzel le kell fogni a lapot, a jobb kéz egész a könyökig pihenjen az asztalon vagy a padon.

Figyeljünk, hogy a tanulók állás- és menés közben is szabályos testtartással birjanak. Ez nemcsak egészségi szempontból üdvös, de külső benyomás tekintetében is

sokat ér. A felemelt fővel, határozott léptekkel járó egyénben rendszeren nagy intelligencia nyilvánul.

Nagy gondot fordítsunk az iskolai padok elhelyezésére. Ezek a megvilágításra való tekintettel úgy helyeztessenek el, hogy az ablakok a padban ülőktől balra eszenek. A padokat a kályhához vagy ablakhoz közel nem szabad elhelyeznünk. Az ablakokat függönyvel lássuk el, hogy az erős napfény ne rontsa a növendékek szemvilágát. A iskolában egyenlő hőmérsékletet tartunk. A termeket óráközökben szellőztessük. Ilyenkor a növendékek a tanteremből eltávolítandók.

Végül az iskolai épület száraz és tisztán tartott legyen. A tantermek tágasak, jól szellőzhetőek legyenek. Terjedelmes udva jó ivóvízzel álljon a növendékek kényelmére. Az iskola ne eldugott helyen, de a szabad levegőnek jól kitett territoriumon emelkedjék.

Dortsák Gyula,
gymnasiumi igazgató.

Bokelberg Ernő, a nemzeti tornaegyesület művezetője, mint sajnálattal vettük a hírt, súlyos beteg. E jeles férfi a nyári országos torna versenyek alkalmával mértéket nem ismerő munkálkodásával idézte elő régi bajának fokozódását; reméljük azonban, hogy családjának gondos ápolása és külön orvosi kezelés mellett, nemsokára visszanyeri a testgyakorlási ügy buzgó munkáját.

A budapesti torna club Markó-utcai állami főreáliskolai tornacsarnokában f. év november hó 1-én kezd meg tagjaival a vivási gyakorlatokat.

A budapesti torna club f. hó 17-én csütörtökön este 7 órakor megkezdte a nyári szünet után a rendszeres tornázást Ottó József művezető vezetése alatt az V. ker. Markó utcai állami főreáliskola díszesen kijavított s felszerelt tornacsarnokában. A gyakorlatokat hetenként háromszor, minden kedd, csütörtök és szombaton este 7—9-ig tartják.

A nemzeti tornaegyesületben az őszi szezión beálltával a rendszeres tornázás ismét kezdetét veszi. Az egyesületbe rendszeres tagnak felvétetik minden feddhetlen előéletű férfi, aki középiskolát végzett és e minősítés hiányában legalább 20. életévét betöltötte. Beíratási díj 3 frt; tagsági illetmény havonként 1 frt. Az egyesületben csekély külön díjért a vivást is tanulhatni, a mely célra külön vivóterem és vivómester áll rendelkezésre a tornatanítói rendszer tanfolyam október 1-én veszi kezdetét.

A budapesti (budai) tornaegyesület választmánya elhatározta, hogy a rendszeres tornázást Atilla utcai tornacsarnokában e hó 14-én kezd meg Zsingor Mihály vezetése alatt. A torna-órákat minden hétfőn, szerdán és pénteken este tartják meg.

ATHLETIKA.

A siklői versenygyaloglás

Pécs, szept. 9.

Van-e nagyobb ünnepe valamely egyesület vagy társulatnak, mint midőn a széleskörű nyilvánosság, a. a. gy világ előtt mutatja meg: milyen az eredménye hosszú napokon s hónapokon át csendben, észrevétlenül folytatott munkásságának? A mi „athletika club“-unknak folyó hó 6-án volt ilyen nagy ünnepe: a siklői gyalogverseny napja. A clubtagok, versenyzők s érdeklődők egyaránt lázas izgatottsággal várták e napot. Még

alig pitymallott, mikor az első angol csákós, rövid nadrágos, csikos ingű athléta belépett a találkozásul kijelölt Bedő kávéházba. Csakhamar gyülekezni kezdtek a résztvevők: versenyzők, kerékpárosok, pályabírák s kirándulók. A társas reggeli után levonultak a kocsikon a siklői uti vámházhoz. Pont öt óra volt, mikor az indító: dr. Egry Béla pisztolylövésére sebes lépésekkel megkezdették a versenyzők hosszú, fárasztó utját. Megszokott, biztos léptekkel mérték az országutat a már többször győzött régi athléta lázas buzgalommal és nagyobb lelkesedéssel, mint erővel s kitartással az ujak. A sátoztábornál már két csapatra oszlott a 8 versenyző. Három elől haladt, öt meg messze elmaradt mögöttük. Szalántánál ültek fel a kísérő kocsira az első kidőlték: Reizner Nándor és Kisaszondy József, Szalántán tul Pfeffer Aladár s Turonyon innen Scheurer Károly. A kidőlt athléta aztán széles jó kedvvel biztatók a még versenyző, lihegő kollégákat a gyors haladásra — persze könnyű volt nekik, mikor állandóan lefoglalva tartották a helyettes orvos ur Németh Arthur cognakos üvegjeit és hűsítőit. A gyűdi uton már azon rendbe sorakoztak a versenyzők, a melyekben a célhoz: Siklósra be is érkeztek. 8 óra után 7 percczel dőrdült el az első mozsárlövés a siklői utkanyarulatánál, jelezve, hogy az első versenyzők, közzül: Nottter Jenő beérkezett. Nyolcz óra után 10³/₄ percczel érkezett be Saághy János másodiknak. Nyolcz óra után 17¹/₂ percczel Zsille Pista harmadiknak s 8 óra 0¹/₂ perccor Orbán Márton negyediknek. A versenyzőket a nagy intelligens közönség zajos éljenzéssel s a főbíró lak előtt fellálitott diadalkapu alatt Benyovszky Manó siklői főszolgabíró ur meleg kézzorítással fogadta. Ekkor a derék főbíró ur lakására mentek az összes résztvevők, hol a pályabírák Németh József club-elnök elnöklele alatt constatálván az eredményt, kiosztottak a jutalmakat. Nottter Jenő ezüst érmet s a siklői hölgyek által kitűzött gyönyörű ezüst dohányszelenczét kapott, Saághy János bronzérmet, Zsille Pista pedig tiszteletdíjat (a club által kitűzött japáni dobozt) kapott Rövid ideig tartó pihenés után kiki kijelölt házigazdájához ment, hol mindenki a legszívélyesebb ellátásban részesült. Napközben felaeresték athlétaink a fürdőt — s délután egy részök a várat szemlélték meg. Údító pihenés után este 7 órakor kezdetét vette a bankett s ekkor ismét egy újabb s kedves meglepetésben részesültek athlétaink, a mennyiben a banketten együtt látták Siklós város intelligentiájának szívet javát, s a siklői szép hölgyek gyönyörű koszoruját. Résztvettek a banketten: Benyovszky Manó főszolgabíró, Perczel Béni szolgabíró, Pakuszy Gyula, Darázs Ödön, Bora ügyvédek, dr. Külley Zoltán közjegyző, Zeke Lajos ref. lelkész, Jeszenszky Aladár albiró, dr. Kraghy orvos, Grész Nándor bérlő, Lösch János uradalmi felügyelő, Koharits József jegyző, Beliesek Gyula városbíró, stb.; a pécsiek közzül Saághy Vincze törvényszéki bíró, dr. Egry Béla, a club alelnöke, Feiler Mihály titkár, Ott Béla, pénztáros. 16 clubtag és számos vendég. A banketten melyen 100-nál több vendég velt részt és a mely minden tekintetben pompásan sikerült, az első pohárköszöntőt Koharits József mondotta az atletikai clubra és a győzőkre; dr. Egry Béla meleg szavakban köszöntötte fel Siklós város közönségét és a siklői hölgyeket, megköszönve az egyesület iránt kimutatott megtisztelő figyelmöket; Benyovszky Manó főszolgabíró a siklői hölgyeket éltette, Scheurer Károly, a club elnökét: Németh Józsefet, dr. Krechy orvos Benyovszky Manónét, mint a siklői hölgyek vezérét éltette, Feiler Mihály, Siklós város polgárságát és e derék polgárság szószólóját:

Koharits Józsefet élteté, dr. Egry Béla az atletikai club felejtethetetlen tagját Benyovszky Manó főszolgabíróként köszönté föl a szeretet szavaival, Darázs Ödön a siklósi intelligencia összetartására ürité poharat, Nötter Jenő pedig, a nap hőse és első győzője, a siklósi hölgyeknek köszöné meg a kitüntetését, mely neki esett osztályrészül. Bankett után kedélyes táncmultság volt, mely éjjel után 3 óráig tartott. A négyeseket 30 pár tánczolta. A bájos hölgykoszoruban jelen voltak. Benyovszky Manóné és Benyovszky Ilka, Birisits Alajosné, dr. Darázs Ödönné, Dulits Zsófia, dr. Egry Béláné (Pécsről), dr. Gojkovits Sabbasné, Goltner nővérek, Gész Nándorné és leánya Iona Gyenes Iza (Gyüdről), Klein nővérek, Klein Béláné, Krégchy Ottóné, Koharits Jozsefné, Lősch Jánosné, Pakuzi Gyuláné, Pandurovits Jánosné, Perczel Béliné, Rédl Etel, Stankovits Pálné, Weisz Alajosné, Weisz Miksáné, Zeke Lajosné és leánya Vilma.

Vívóverseny.

Fodor Károly, m. kir. József műegyetemi vívómester Koronaherczeg-utca 3-ik sz. alatti vívóhelyiségét, f. évi szeptember 5-én esti 7 órakor kedélyes házi viadallal nyitotta meg.

A meghívott elegans néző közönség a versenyek előtt meglepetéssel járta körül az ujjonnan díszített tágas termeket; melyek az idén már valóságos kis arzenál képeznek. A salon puha szőnyegével kényelmes kereveiteivel, sport képeivel és a régi fegyverek művészi csoportjaival hatott; mellelte van a miniatúr fegyvergyár, és raktár, kézi fújtatóval, — két izmos kardkovácsal; — kik az eltörött kardokba új pengéket forrasztanak és az átvágott maszkokat és kesztyűket legott kijavítják. 500 kard, 120 nagy maszk, 200 kis maszk, 250 kesztyű, 50 egész testvédő, 50 rapier, 50 rapier kesztyű, 10 pár párbajkard készlettel.

Gyönyörű, 250 □ méter területű vívó salon márvány oszlopaival, a hol 50 pár kényelmesen vivhat kard assant. A szőnyegekkel ketté osztható teremben 4 linóleummal bevont vívó deszka áll a maestro és segéd tanárai részére. A falak és a menyezet a törött kardok és rapierok ezreitől a legfestőbb alakzatokban beragadtva csillog; 25 lépésnyi távolságra áll a 3 pisztoly célzóasztal, a legmodernabb amerikai és francia szél pisztolyokkal. Zászlók, velocipédek, puskák, vasgolyók, torna buzogányok, korlát, a bordó színű falazat mentén a legszebb sport képet mutatják.

A nagy teremből a tágas öltözőbe és onnan a francia genrében berendezett fürdő szobába jutunk, márvány medencékkel, tükör falakkal, virág csoportokkal és állandó izmos masseur-ral.

A házi viadalon a maestrónak legjobb vívói mérköztek egymással. Dr. Baracs Marczel Weisz Izidorral igen assaut-t vívott, hol az előbbi par excellent párbajvívó csak örömmel constatálhatta kezdő ellenfeleinek szép eredményekre jogosító merész támadásait. Kanicz Géza és Dr. Kemény csak kézvágásokra állottak ki. Vilámgyors vágásaikkal sok tapsot aratva.

Igen érdekes volt egy francia tartalékos löhadnagy-nak, Berton Ferencnek, Benyovics Alajos-al vívott fleuret assaut-ja, melynél az utóbbi párisi tanulmányait különösen ellenálhatatlan támadásaival igen szépen kiaknázhatta. Berton védesei nyugodtak, kiállása correct, de hiába már hiányzik belőle az igazi tűz.

Fodor Károly mellett 6 évi működés után ez évben

is Rákossy Gyula főg segédkezni és mint amateur Benyovics Alajos is szívesen vív a 6—700-ra felmenő tanítványokkal. Varsóból Jules Mischeu a fleuret és boxra visszajön; és még egy segéd jön Bécsből. De kell is a segítség, mert az egyetemi hallgatók, a Róser minta gimnázium, a képviselők külön órája, a „Magyar Testgyakorlók köre“, a „Társas kör“, női vívás, skating-ring, tornázás és atletika mind jó vezetőket kívánnak Fodornál.

A „Szászvárosi atletikai club“ 1881. évi őszi (IV.) verseny programja. A) Versenyjárás. 5000 méteres versenyjárás körpályán. Idő: mindennemű versenyre 1891. október 4. d. u. 3 óra. Hely: Vártemplomkert. Díj: 33 érczen belül első beérkező ezüst, második bronzérem nyer.

B) Pályaversenyek. 1. Sikverseny (zárt v.). Távolság 400 méter. Díj: elsőnek ha a pályát 1 perc alatt befutja ezüstérem, különben bronz, másodiknak bronzérem.

2. Gátverseny (zárt v.). Távolság: 500 méter, nyolcz 85 cm-teres akadálylyal. Díj: elsőnek, ha a pályát 1 p. 50. mp. alatt befutja ezüst, különben bronz, másodiknak bronzérem. A ki az akadályokat ledönti, versenyen kívül áll.

3. Távolugrás (nyílt v.) Az ugrás ugró-deszkáról történik. Minden versenyző egy próba ugráson kívül, hármat (3) ugrik, melyek közül a legnagyobb számít. Hátraesésnél csak az ugrás számít, de az eredmény nem. Díj: 500 cm. átugrása bronzérem 530 cm. átugrása ezüstérem. Az ugrás a deszka közepétől mérelik.

4. Magasugrás (nyílt v.) Az ugrás 140 cm. magasságnál kezdődik és 5 cm-teres fokozattal halad feljebb. Mindenkinek egy javított ugrás engedtetik. Legmagasabb ugró bronzéremmel díjaztatik.

5. Súlydobás (nyílt v.) 8 klgamos golyóval, próbadozáson kívül 3 dobás engedtetik, melyek közül a legnagyobb számít. Díj: 780 cm-teren felül legtovább dobónak ezüst, különben bronz másodiknak bronz érem. A dobás ugró-deszkáról történik; a mérés a deszka elejétől mérelik. Az elő- vagy lelépés dobásközben vagy azzal egyideűleg az eredményt kizárja.

6. Súlyemelés (nyílt v.) 25 klgmos vasrudnak 20 on felüli legtöbbször felemelője ezüst, második bronzéremmel díjaztatik. Az emelés a testnek szép, egyenes tartásával, a karoknak le és föl teljes kinyújtásával történik. Minden más testrészszel előmozdított emelés nem jön számításba.

7. Birkózás (zárt v.) A verseny két küzdővel is megtartatik; ez esetben a győztes bronz éremet nyer. Több küzdő közül a győztes ezüst éremet nyer.

8. Növendékek versenye Sikverseny: 500 méterben. Győztes: tiszteletdíjat kap.

Általános határozatok:

1. Az A) és B) 1. 2. 7. pontjain csakis a »Sz. A. C.« helyi és közvetlen vidéki tagjai vehetnek részt. A B) 3. 4. 5. 6. pontja nyitva áll minden oly club-beli és hazai társalgati tagok számára, kik nagyobb eredménnyel éremet még nem nyertek.

2. Jelentkezések okt. 1-én d. u. 6 óráig bezárólag a titkárhoz intézendők. Későbbi jelentkezések 1 ft. tét mellett fogadjatnak el.

3. A versenybírószág határozata végérvényes.

Szászvároson, 1891. szept. 6-án tartott versenybizottsági ülésből.

Firtos Ferenc,
titkár.

Dósa Dénes,
elnök.

A magyar atletikai club e hó 15-én kezd meg működését neizeti lovarda helyiségeiben. — A beiratkozások naponta d. u. 5—7 óra között eszközöltetnek. — Alapító tagok 200 forintot fizetnek egyszersmindenkorra,

vagy pedig ezen tőkének 6%-os kamatait. — Rendes tagok évi tag díja: 20 forint, négy részletben is fizethető. — Hogy megkönnyítsék az egyetemi ifjúságnak — mely már kiváló erőket adott a clubnak — tömeges belépése, különös kedvezményképen 12 forint évi tagdíjat fizetnek és élvezik a tagok összes jogait és előnyeiket, sőt goneoskodva van arról is hogy vivó szerelvényekkel is elláttassanak mérsékelt díj fizetése mellett. —

Naponta két-két órai iskola előadás tartatik az esteli órákban: 6—8 ig: / felváltva: kard,- vitör,- ökölvívásban, Halász Zsiga vívótanár, valamint a tornázás és szabad atletikai gyakorlatokból Zsinger Mihály és Zsinger Árpád torna tanárok által. —

A felvételek felett az igazgató választmány dönt. Első felvétel e hó 21-én lesz. Bővebb felvilágosítással a club irodája szolgál. —

KORCSOLYÁZÁS.

Korcsolyázó ballerínák. A magyar királyi operában most a ballet hölgyei minden délután 3—6-ig korcsolyázni tanulnak az ugynevezett scatingrink korcsolyákon. E czélből az egész szinpad nagy viaszosvászonnal van beborítva. E korcsolyagyakorlatok azért történnek, mert legközelebb felújítják a »Proféta« című operát, melynek harmadik felvonásából eddig kihagyták a téli korcsolyázást.

LÖVÉSZET.

Budapesti polgári lövészegyesület.

A budapesti polgári lövőházban 1891. Augusztus 30-án tartott rendes díjlövészetén a következő czéllövők nyertek:

A 150 méter távolságu czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált: Jellenek Antal, Deván Károly, Harsányi István, Benkő Ferencz, Ludwig N. János.

A 150 méter távolságu rendes czéltáblán középlövésre: Wolf D. György, Benkő Ferencz, Jellenek Antal, Ludwig N. János, Harsányi István.

A kezdők czéltábláján 20 lövés közül legtöbbször talált: 225 m. távolság: Baih János, Pardavy József, Lax Adolf.

A kezdők czéltábláján középlövésre: 225 m. távolság: Arnold József, Arnold Richárd, Gaizler Béla.

A pisztoly czéltábláján legtöbbször talált: Harsányi István, Dr. Axaméth Lajos, Palotay Rezső.

A pisztoly czéltábláján középlövésre: Palotay Rezső, Mihály Ferencz, Roskonyi Károly.

A pisztoly kezdők czéltábláján legtöbbször talált Bulisz Ferencz, Jellenek Antal, Feszler Sándor.

A kezdők és hölgyek flobert czéltábláján legtöbbször talált: Kobriszek Teréz, Szilágyi Györgyné, Veisz Adel.

Összes lövések száma: 2422.

Érc-hegyi Ferencz,
főlövész-mester.

A budapesti polgári lövőházban 1891. Szeptember 6-án tartott rendes díjlövészetén a következő czéllövők nyertek:

A 225—300 méter távolságu honvéd czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált: Harsányi István, Litschauer József, Jellenek Antal, Benkő Ferencz, Reich Zoltán.

A 225-300 méter távolságu honvéd czéltáblán középlövésre: Wolf D. György, Harsányi István, Welsch Emil, Jellenek Antal, Korolovits Szilárd.

A kezdők czéltábláján 20 lövés közül legtöbbször talált 150 m. távolság: Lax Adolf, Detsinyi Gusztáv, Arnold Róbert.

A kezdők czéltábláján középlövésre: 150 m. távolság: Pardavy József, Lax Adolf, Arnold Róbert.

A pisztoly czéltábláján legtöbbször talált: Harsányi István, Dr. Axaméth Lajos, Jaritz András.

A pisztoly czéltáblán középlövésre: Bulisz Ferencz, Roskonyi Károly, Wulf Dr. György.

A kezdők pisztoly czéltábláján legtöbbször talált: Bulisz Ferencz, Lax Adolf, Wulf Dr. György.

A kezdők és hölgyek flobert czéltábláján legtöbbször talált: Kobriszek Teréz, Reich Zoltán, Szilágyi Györgyné.

Összes lövések száma: 2279.

Érc-hegyi Ferencz,
főlövész-mester.

USZÁS.

Vizi ünnepély a Dunán.

1891. Szept. 12.

Örvendetes eseményeket jegyezhetünk fel az ideai vízi-sport történetében. Csak a mult napokban volt ugy kedves látvány- mint sportszemponból egy kitünően sikerült uszó-verseny a Lukács-fürdőben és nemsckára u'anna a Nemzeti uszodában, most ismét egy rendkívül jól sikerült ünnepélyről adhatunk számot olvasóinknak.

A »Budapesti Önkéntes Mentő-egyesület javára volt ez rendezve, a fővárosi közönségnek érdeklődése mellett, ezekre menő néptömeg várta az ünnepély kezdetét a Duna mindkét partján, a lánczhid pedig szinte tömve volt néző közönséggel, a meghívott és fizető érdeklődőket pedig két nagy hajó szállította a versenyekre.

Az ünnepélyre mondhatni idő sem volt a rendezésre, s hogy mégis oly szépen és minden baj nélkül folyt le, ezért egy a résztvevőket, mint főkép a rendező-séget igazi elismerés illeti. Csak a legközelebbi napokban jött köztudomásra Zadák Alajos találmánya: egy uszó-öltözet, mely teljesen lehetlenné teszi a víz alá merülést, anélkül hogy az illető a legkevesebb uszó tempókat tenne; ezen öltözet czélszerűségének bemutatása vezette ez derék missiót teljesítő fővárosi mentő egyesületet arra a gondolatra, hogy egyuttal a vízi sport egyéb ne-meivel is emelje az érdeklődést.

A Zadák-féle öltözetet legközelebbi számunkban részletesen ismertetjük, most csak röviden megemlítjük, hogy az áll vízhatlan hosszú nadrágból és ugyanilyen kabátból áll, melynek belsejében vannak a felfújható részek: a kabát elején hosszú gummicsővel történik ezeknek levegővel való megtöltése és a mozgást semmiképp sem akadályozva, biztosít az elmerüléstől.

De térjünk az ünnepély sorrendszerű leírására. D. u. 4 óra után indult el a Lipótvárosi állomás felett kikötött versenybíró-sági propeller orrán a mentő-egyesület hatalmas zászlajával, miután erre a jelt Oherolly János verseny intéző megadta.

A jury állt: dr. Kresz Géza, az egyesület fíradthat-

lan igazgatója, König Sándor, Luby Sándor, dr. Milassin Mihály, Oherolly János, Porzsolt Benő, Sárkány János Ferencz, Szerbovszky Szaniszló, dr. Zsögöd Benő, Strihó Gyula versenytitkár. Kevéssel az indulás előtt gróf Andrassy Aladár is megjelent, ki élénk érdeklődéssel kísérelte az ünnepélyt; ott voltak még: dr. Téry Ödön egészségügyi tanácsos és Pauer Lajos s több hírlapíró.

A két nagy hajó között a versenybírósi hajó a lánczid alatt elhaladva, Oherolly, hármas pisztoly lövésére minden szem a lánczid közepén a korlátan átbújt ifjú emberre nézett. Tomcsák Gyula, a palicsi versenyek uszó bajnoka teljes utcai öltözetben állt ott. Kalapjával üdvözölve a közönséget egy szép ugrással leszállt a vízbe, kezdetben szétvetett lábait összetéve és a víz előtt azokat kissé térdben behajlítva, merült alá és rövid pár másodpercnyi idő után felbukott a vízből, s mind ki, a legkisebb víz alá merülést tette volna meg, lerázva magáról a vizet, szép nyugodt tempókkal uszott lefelé és egy ott levő ladikba beszállt. Ismételt pisztoly jelre programmon kívül ugyancsak egy ifjú ember, Peczka ismert uszómeister Rudolf nevű fia ugrott le, teljes biztossággal, és a vízszinre rövid idő alatt visszajutva a mentők segélye nélkül jött a szárazra. A közönség alig csillapult le e két ugrás izgató hatása alól, midőn végig a partokon, a hajókon és az egész közönségen egy szorongó érzéstől eredő felkiáltás hangzott el, a lánczid-korlátan egy karsu nő bujt át és egyik kezével fogva azt, féltésével már kint lebegett a víz felett. Az előbbi morajt néma csend váltá fel. Mi ez? A programmon kívül valóban egy öngyilkos jelölt-e az ott, vagy egy női ruhába öltözött bátor vízi bajnok, az érdekesség emelése céljából teszi-e meg ily öltözetben a merész ugrást? Ott a jury hajón ismét hangzott a lövés, a közönség némileg megnyugodott, tehát nem szándékos öngyilkosság, de midőn a hír tudtára adta, hogy a leugorni készül, Peczka uszó mester kedves ifjú leánykája, az uszó versenyekben már oly nagyon kitűnt a Klárka, az izgatottság komoly agodalommá vált, voltak a gyengébb idegzetűek között kik elfordították fejüket, nem akarva szemtanúi lenni, egy szomorú katasztróphanak. Balkezevel üdvözlötet intve leugrott a hidról, örült sebességgel esett a víz felé, hosszan befönt haja fent lebegett, ruhája szintén felborult fejére, s így lehetett látni azt remek plasztikai szép testtartást, melylyel a víz felé közeledett, s mint a nyíl repült alá; talán az aggodás egy kedves női gyermekért, telte hoszuvá az időt, vagy mélyebben szállt alá és egyenesebb merev testtartása miatt és azért jött fel későbbben mint az előbb leugrottak; de midőn barna fejécskéje kijött a vízből, egy óriási örömteljes éljennel üdvözölte őt a közönség. Szerencsére a víz színre jövetelnél felhajlott ruhái ismét leértek s az uszásban nem akadályozták; izmos tempókkal uszott tovább és szállt fel a jury hajóra; hol ismételtent örömmel üdvözölték a bíróság tagjai is a bátor amazont. Klárka egy igen szépen fejlődő leány, közép termettel, széles vállakkal, és sok férfinak is észére való izmos karokkal, arczán az a nyugodt önbizalom szerénysége. Mind maga beszélte, úgy a leugrás előtt mint az ugrás alatt teljes nyugodt gondolatánál volt, nem érzett sem szívszorulást, sem szédülést; csak a víz hidegsége bántotta kissé már az uszás kezdeténél, a mit nem is lehet csodálni ha tudjuk hogy a víz 14 fok volt. Társai is hasonló érzéssel voltak, Tomcsák plane arról ábrándozik, hogy legközelebb a hid oszlop tetejéről fog leugorni, erre azonban a távolugrásban is kell magát nagyon gyakorolni, mivel a hid kőkorlátja és a vízszin-

nél, levő alap legalább is 12—16 láb, ami már felette megnehezíti a leugrás kivitelének lehetőségét.

Hajókra szállva az ugró bajnokok, beugráltak a Zádák-féle ruhákba öltözött ifjak, s kedélyes tréfalkozás, szivarozás, labdázás, tutajépítés mellett uszkáltak lefelé, a vízben fekvé, ülve, állva, minden uszotempó nélkül, vagy kezeikbe véve sandolin evezőket eveztek lefelé.

Az összekötő hid alatt a közönséget szállító hajókról két női sikoly hallatszott át, ketten szép fejessel a vízbe ugrottak. Peczka Klárka és szintén egy uszómeister leánya Práts Helén, a Zádákisták pro forma menteni rohbantak, de bizony a két nymphá jobban érezte magát a habok közt és a már előbb verseny uszásra indultak után törekedtek, hogy ezeket a célpontig el nem érték, az szégyenükre nem válik, sőt teljes elismerés illeti őket, hogy az első távolság csak kevéssel üvekedett.

Az uszóversenyben 13-an vettek részt, egy részök a jury hajó orráról fejessel ugorva, a többi egy ladikból; mindjárt az indulás után egy szép hosszú növésű fiatal ember előnyt nyert hosszu erőteljes tempóival előnyt 1—2 hosszt meg is tartotta majdnem a verseny eldőltéig; ez Spitzer Pál volt, ki Bécsben két díjat is nyert, utána erős ellenfeleként követte Balogh Hugó, hátrább Auer Róbert, így haladva értek le majd a célig; a jury egy matróladikot előre küldött a kutyavillánál megállva zászlóval jelezve a célpontot, ezt azonban figyelembe nem véve a versenyzők, a folyton lassan lefelé uszó versenybírósi hajó felé tartottak, így aztán jóval lejjebb történt a cél elérése, mi Spitzerre hátránnyal járt, mivel a nyert előny' ez alatt elvesztette és Balogh Hugó lehozta egy finischnben legfeljebb 1½ hosszzal, harmadik lett Auer Róbert. Balogh szépen uszik, uszási módja hasonlít a juryben szereplő dr. Zsögöd Benő egyetemi tanár tempóihoz, ki a legnagyobb érdeklődéssel nézte végig a gyönyörű küzdelmet, visszaemlékezve tüzes versenyuszására, melyet az Athletikai club által rendezett az óriási (30.000 m.) távon Vác és Budapest közt tett, hol harmadiknak érkezett be a remekül begyakorolt, erős, edzett pécsi Bachmayer és az éveken át gyakorlot Szekrényessy Kálmán, között. Spitzert azonban rövid pályán feltétlenül jobb uszónak tartjuk Baloghnál.

Volt ezután evező sport is, azonban csak olyanféle, mint a löversenyeknél a paraszt verseny. A molnárok és halászok versenye, nagy igyekezettel dolgoztak otromba csónakjaikon, s duglák zsebre a ropogós bankókat; első lett Szarka Imre, II. Pulay János, III. Kovalszky Péter.

A hajók megérkezve Promontorra, a közönség nagyrésze kiszált a sörcsarnokba, hol kedélyes vacsora után tánczra perdült a fáradthatlan ifjuság, a mi bizony az egy óránál tovább tartó átlázás és fárasztó tutajkészítés után nem kevésbé válik dicséretére.

A versenybírósi elnökét, dr. Kresz Gézát a közönség a partra szállás előtt lelkesen megéljenezte, a mihez mi is hozzájárulunk, maradjon e szépen kezdett mozgalom élén, fáradságanak szép jutalmát fogja találni a nemes ügy sikerében. Nagy segítségére volt munkájában a jury, közöttük különösen Oherolly az intéző és Strihó egyleti titkár.

Emelte az ünnepély fényét a »Hunnia« csónakázó egylet több csónakkal való megjelenése, kikisérve az ünnepélyt egész Promontorig, s onnét mondhatni pihenés nélkül vissza evezve, annyi szép erővel hogy akár egy versenyben, dicsőségesnek lehetne nevezni. No, de talán jövő évre találkozunk velük is. Adja az ég!

Benkő,

TURISTA SPORT.

— A bécsi turisták, mint nekünk írják, vasárnap délben Szombathelyre érkeztek s onnan a vasvármegyei turista-egyesület elnökségének vezetése mellett Kőszegre, az Irottköre Rohoncra, Csajlára, Óvárra, Sámfalvára, Német-Szentmihályra Felső-Eőrbe, Tarcsára, Felső-Lövőre, Borostyánkőre, a Gerincz-hegyre és Hidegszeg e mentek, aztán a határon át Kirchschlagra és vissza Bécsbe Szombathely vidéke és a szívélyes fogadtatás a bécsieknek nagyon megtetszett. Meg is ígérték, hogy mielőbb ismét eljönnek, még pedig többen, mint ezuttal.

VELOCIPÉDEZÉS.

1200 kilométeres kerékpár-verseny. A Párisból Brestre és vissza rendezett kerékpár-versenyen Terront győzött, aki az 1200 kilométernyi utat 72 óra alatt tette meg. Az érdekes verseny lefolyásáról adjuk a következő részleteket: Terront és Jiel-Laval egyidejűleg indultak el Párisból, óriási közönség jelenlétében. Visszaérkezésük Párisba f. hó 9-ére volt jelezve. Az érdeklődés a visszaérkezésre annyival is nagyobb volt, mert még a legutolsó órában sem tudták egészen bizonyosan, hogy a két versenyző közül, melyik lesz a győztes? Párisból Brestbe elsőnek Jiel-Laval érkezett meg: 33 órát és 4 percet kerékpározott, tehát 18,685 métert tett meg óránként. Terront legőzte versenytársát, aki úgy gondolkodott, hogy pihenni fog három óra hosszat s majd friss erővel még biztosabban fog beérkezni elsőnek. Terront azonban olyan kitartással haladt, hogy a három órai előnyt versenytársa sehogyan sem tudta behozni. A mikor Párisba a kitűzött célpontot elérte, olyan nagy néptömeg fogadta, hogy a rendőrség alig volt képes a rendet föntartani. Terront, azonban a lelkes fogadtatás egyáltalán nem érdekelte. A felesége ott várta kocsin, s a kerék-párról azonnal kocsiába vetette magát, beleburkolódzott a köpenyegbe. Az ut kegyetlenül megviselte: megérkezés után sirógörcs vett rajta erőt és gyötörte borzasztóan. Különbön is egészen oda volt. Az egész uton alig vett magához táplálékot s amit futólagosan evett is, olyan volt, hogy legföljebb üdítette, de táplálni egyáltalán nem táplálta. Utközben is mindenütt a legnagyobb ünnepelességgel fogadták. Fehérbe öltözött lányok virágokrétaikat nyújtottak át neki; a dalárdák pedig szerenádokkal fogadták. Az egyes állomáshelyeken mindenütt várták megbízottai. Az egyik fogta a velocipédet, a másik frotirozta lábát és kezeit, a harmadik frissítőt nyújtott neki. A francia sajtó hasábszámra ünnepli Terront aki tényleg Franciaország legjobb kerékpárosa. Már gyermekkorában szolgálta velocipedjén az „Evenemen-t” hordván ez ujságnak Versailles-ból a parlamenti tudósításokat.

Virágosó az Andrassy-uton. A „Hunnia” kerékpáregyesület 52 kerékpárosa vonult ki e hó 8-án az Andrassy-utra délután 4 órakor, virágokkal megrakva. A rendőrség elzárta a kocsiközlekedést az Andrassy-ut baloldalán s így a biciklisták háborítatlanul vonulhattak ki a városligeti iparsarnokból, végig az Andrassy-uton a közönség sűrű sorfala között. Elöl egy virágokkal feldiszitett kétülésesen vitték az egylet zászlóját, utánna a többi, s a rajtuk ülők jobbra-balra szórták a virágokat. Igen csinos volt ez a virágkorzó, de majd csak akkor lesz igazán impozáns, ha valamennyi kerékpáros részt fog venni benne, mert most nagy részük Zágrábban és Temesvárott van, a hol szintén bicikli ünnepek folynak. A biciklisták az Andrassy-uton s fürdő-utcán végig haladtak, majd ugyanaz uton visszatértek a városligetbe s a Stefánia-uton robbogtak végig. Többször is megtették ez utat, végén pedig beértek Weidmann elnök városligeti villájába barátságos ozsonnára.

Magyar királyi szab.

úszó és mentő öltözékre ZADÁK ALAJOS

kereskedő

Budapest, IV. Kecskeméti-utca 13 sz.

Specialis raktárt tart. Tengeri utazások, bala-toni- és minden nagyobb uszó kirándulásoknál, vízi munkálatok- és az életmentéseknél nem uszók is teljes biztonsággal használhatják.

Az angol és hollandi mentő eszközökkel történt összehasonlítás és szigorú kipróbálás után

a „Budapesti önkéntes mentő-egyesület“

a

„Budapesti tűzoltó“

és több sport-egyesület a Zadák-féle uszó- és mentő öltözéket a legkitünőbbnek találták.

Az öltözék leírását, valamint árjegyzéket kívánatra a feltaláló ingyen küld.

Fischer Győző

városligeti

testgyenesítő és vizgyógyintézete

(ezelőtt Dr. Fischhof vizgyógyintézete)

Budapest, Városliget, Hermina-út 1525.

I. Testgyenesítés Hessing módszere szerint történik.

Az intézet kitüntetést nyert az 1889 évi országos kisdednevelési kiállítás alkalmával a „Hessing” gyógy mód meghonosításáért.

II. Vizgyógymód, dr. Fischhof rendszere szerint alkalmaztatik.

Felvétetnek bennlakó és bejáró betegek.

Tramway, Omnibusz, Telefon

Programm bérmentve. Jutányos árak !!!

Tisztelettel tudatjuk a nagyérdemű közönséggel, miszerint egyenruházati intéze-
tünkben f. é. szeptember hó 1-ével egy külön

vívófelszerelési osztályt

nyitottunk, melynek műszaki vezetésére sikerült Fodor Károly urat, a műegyetem
vívótanárát megnyerni.

Lakás IV. váczi-utca 24.

WEINER és GRÜNBAUM,

csász. és kir., és portugál kir. udvari szállítók.

Árjegyzékek kívánatra bérmentve és díjmentesen küldetnek. — Elárúsítóknak engedmény.

Porzsolt Ernő

műépítész és építőmester

építési irodája

Budapest, VIII. Röck Szilárd u. 4.

elvállal mindennemű építkezéseket,
tervek készítését és kivitelét; palotákat,
bérházakat, nyaralókat, tornacsarnoko-
kat, csónakdákat, versenypályákat stb.

Herbster Károly mechanikus

ajánlja, mint a világhírű
Hillman Herbert Coventry angol cég képviselője:

„Premien Safety“-jét

golyókkal ellátott kormányzóval. A kerekekre alkal-
mazott kaucsuk belül üres, minélfogva kellemes rajt
járni rossz utcákon és homokos talajon.

Kapható a legnagyobb varrógép- és velocipéd-
raktárban:

Budapest, Károly-körut 3.

Tiller Mór és Testvére

egyenruha udvari szállítók

Budapest, Károly-laktanya.

Ajánlják az összes sport egyesületeknek — a katonai
vívó-iskolák által kitűndeknek elismert — vívó felszere-
lési cikkeiket.

Vívó kard feketére fényezett kosárral	2.50
„ „ fényesre csiszolt kosárral	2.75
Vívó-kard csiszolt szállal (Rapier)	1.60
Kard-álca bőrből	6.50
„ „ csinvat- vagy vitorlavászonból	4.20
„ „ nyakvéddel bőrből	8.—
„ Kard-kesztyű különféle alakban 1.50 és 6.30 kr.	
Vívó-ujjak bőrből	4.20
„ „ csinvat vagy vitorlavászonból	3.20
Vívó-nadrág bőrből	12.—
„ „ csinvat- vagy vitorlavászonból	11.—
Mellvédő bőrből	7.—
„ „ csinvat- vagy vitorlavászonból	6.30
Nagy mellvédő bőrből	9.—
„ „ csinvat- vagy vitorlavászonból	7.—
Rapier-arcvédő bőrből	2.60
„ „ homlok- és fülvéddel	5.25
„ „ bélelt rugóval	2.60
Rapier-kesztyű	1.10
„ „ gypot bélés nélkül, boritékkal,	
„ „ tehénbőrből	1.60
Rapier mellvédő bőrből	4.—
„ „ csinvat v. vitorlavászonból	3.25
1 pár Box-kesztyű báránybőrből	10.—
Párbaj-kard, párja	12.—
„ „ finomabb	20.—

Nagy képes árjegyzéket kívánatra ingyen és bér-
mentve küldünk. Megrendelések utánvétellel rögtön fogana-
tosítatnak. Megrendelést bármely tárgyra elfogadunk.

Hirdetések telvétetnek

a kiadóhivatalban

Budapest, VIII., Röck-Szilárd-utca 4. sz.

KARLSBADI

czipő-külön-
legességek.

Kajári
Dezső

Budapest, Dorottya-utca 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-czipő-árúit

séta- és promenade-czipőket

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel
regatta-, velocipédező-, turista- és hegymászó
tornaczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részér-
ugymint Legújabb openkát vagy boeskorokat,

világos bőr- és gummitalpu czipőket

nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsab-
ban cszközöltenek.

A „HERKULES“ mulattató melléklete.

PIHENŐ

A „HERKULES“ előfizetési ára a „PIHENŐ“ mulattató melléklettel együtt negyedévre 1 frt, félévre 2 frt, egész évre 4 frt. A „Pihenő“
külön előfiz. tni nem lehet. Előfizetések és hirdetések a „Herkules“ kiadó hivatalába (Budapest VIII., Röck Szilárd-utca 4.) küldendők.

A negyvennyolczas kiállítás.

A fővárosi vigadó termei rendkívül érdekes kiállításnak szolgálnak keretül ez idő szerint.

Nem a tudós világ útmutatása, nem a muzeumok tárházai szolgáltatottak szabadságharcunk kiállításához azon tárgyakat, amelyek előtt minden magyar szeméből a lelkesültség fénye, vagy honfibanat könnye csillog elő, de összehordta azt néhány lelkes férfi, nevezetesen Hentaller Lajos, Károlyi Gábor, és Farnék Béla. Az a tárház pedig, a honnan előkeresték a derék honfiak a nemzeti élet-halálharcz vérrel és honfíkönyvel szentelt ereklyéit: a legszentebb szentélyéből — nem a tudósok gyűjteményéből, nem a muzeumok lomtárából, — de a magyar nép, a magyar nemzet kegyelettel őrzött emléktárgyai közül válogatták ki.

A nemzeti érzésben ilyképen nyilatkozó kegyelet és bensőséges érdeklődésből átható tanulságot vonhatnának le azok, a kik a nemzet közérdeklődését igénylik szellemi műveik irányában, s oly műveket akarnak alkotni, a melynek szelme és anyaga a nemzeti génusz ihletétől van áthatva.

A vigadó első emeleti hét termében elhelyezett kiállítás úgy berendezésre, mint gazdagságára nézve ritkítja pár-

ját, a mi szakkiállításaink között, a melyek legnagyobb része csak a felületese nézést elégíthették ki. Teremről teremre haladva, találkozunk a nemzeti élet-halálharcz eseményei- és hő-

A bejáratot képező teremben találjuk azon államférfiak és országos képviselők, magasabb állású magyar tisztviselők és méltóságok korhű ábrázolatait, a kik a nemzet függetlenségének alapköveit faragták ki és helyezték el. Velök szemben a jobboldalra nyíló teremben a trónról lelépő császár s az idők kényszere folytán a trónra juttatott ifju uralkodó, a magyar nemzet halálos ellenei gyanánt ismeretes osztrák államférfiak az osztrák kamarilla vérszomjas alakjai tűnnek elénk. Keretet körülöttük a magyar és osztrák államférfiak tisztviselői vagy hadászati irományai, levelezései, hadi tervezetei és az alkotmányt illető tárgyalásai képeznek.

A jobboldali terem, tárgyköre már a csatater emlékeiből van merítve. Az alföldi szerb fölkelés, a horvát szerzánhordák, Hurlán tót haramiáinak s az oláh martalócok vérengző alakjait. Közeliükben láthatók Knicsanin és Jellasich tábornokok, továbbá Rajasich metropolita önköltségen készített lovasszobrai azon plakátok és képek alatt, melyek az ország határai közül való kiveretésüket ábrázolják. Embertelen vérengzéseiket hirdeti a zalatnai vérfürdő, a

DAMJANICH mint osztrák tisz.

szenttamási mérszárlás, s a zentai emberfejekből alkotott gula festménye, melyet egy szemtanu festett meg.

A következő teremben találjuk

Kossuthot az országgyűlési képviselők által környezve, a mint kimondja a magyar honvédség megalapítását. Közéleben terül el a márczius 15-iki szabadságünnep egykori képe, az első honvédtoborzás rajza, s az első honvédek, honvédtisztek arcképei. Százakra menő hadi felhívás, tiszti proklamáció, szabadságdal, csatajelentés, zászlófoszlány, emlékfegyver egészíti ki e csoportot, melytől balfelé fordulva megtaláljuk azon hirlapokat, könyveket és nyomtatványokat, a melyek az 1848—49-ik év folyamán a szabadságharcz érdekében lattak napvilágot.

Ezek közt szemlélhető meg Latour, Lamberg és gróf Zichy Eugen kivégzése, a békéltetési jelenet Jellasich bán és István főherczeg közt, az 500 juratus felvonulása Bécs utcáin, Kossuth diadalmas szónoklatai Bécs közterein. Kedves csoportozatot képeznek a nő-honvédek képei, s azok közelében Bathyányi Lajos gr., Károlyi Györgygrófné, Nagy Sándorné, Dembinszkyne, Damjanichné stb. honleányok arcképei.

Vértől rozsdás honvédfegyverekből rakott fegyvergulák által határolva tűnik előnk mintegy ötven szebbnél szebben megrajzolt csatakép, melyeken honvédeink több-kevesebb szerencsével küzdenek a szabadságért. Ezen festmények közül, művészi kivitel szempontjából főleg a Budavár több oldalról bemutatott ostromát, Budavár elfoglalását, a Bem hadjáratának nevezetesebb mozzanatait, a Guyon tábornok nagyszombati ütközetét, Jellasich-nek Mosonynál való megveretését, Hentzi elesését, Arad ostromát, továbbá a verpeléti, medgyesi, moói és tarczali csatát ábrázoló képek érdemelnek mélyrehatóbb figyelmet.

Az összes csataképek közül legkiválóbb műbecscsel bírnak: Budavár ostroma, melyet kicsinyítve bemutatunk, továbbá a jósafoi és turezi hegyszorosok megmászása, s végül a kápolnai lándzsás roham, a római sánczok bevétele, a turcseki csata és egy temető-kerti ütközet látképe. Mindegyik vonásuk arra vall, hogy a szemtanu kitünően kezelte a rajzont és ecsetet, s hogy keblét a hazaszeretet s harcztűz fénye világítja meg.

A fenti emlékeket magában foglaló nagyterem tágas erkélyének négy oldalát a Kossuth-emlékek gyűjteménye foglalja el. Mintegy több százra menő képet és faragványt találunk itt hazai és külföldi festőművészek, szobrászok és irok kezeiből, a kik versenyezve igyekeztek Kossuth daliás alakját, szónoklatainak rendkívüli hatását s szellemének fönségét megörökíteni. A hazai díszemlékek mögött a török nemzet hódolati jelvényeitől el az amerikai államok impozáns kitüntetéseit megörökítő jelenetekig, számtalan külföldi nemzet emléktárgyát találjuk itt, s ezek

fényét egy hajszálnyira sem homályosítja el azon torzképgyűjtemény, a melyet az osztrák kamarilla rajzoltatott s terjesztett Kossuth nimbuszának apasztása végett. Kossuth alakjának és tetteinek oly sokszerű alakban és oly sokféle téren való föltüntetése, legjobb jele annak, hogy a nemzet az ő személyéhez fűzi a szabadságharcz és az alkotmányosság minden dicsőségét. Az általunk bemutatott Kossuth-terem egyik képfelvétele nyomán remélünk, egy kis tájékozót nyujtani.

A Kossuth-teremből vezető átmenetnél Petőfi alakját találjuk honvédtiszti ruhában, továbbá Alnoch holttemének egykoru rajzát, a mint négy honvéd előczpeli, a felrobbantani szándékolt lánczvid alá furt lőporos aknából. Itt találjuk még Budavár ostromának művészi kiviteli képét is, a legkiválóbb honvédek: a vörös sipkások megjelenítését, a branyiskói csata lélekemelő látványát s végül a kitünő magyar hadvezér: Damjanich János mellképét, mely őt még mint osztrák főtisztet tünteti elének.

A kiállítás legbensőbb termében a vértanuk ereklyéi és arcképei vannak felsorolva. Szomorú és mégis lélekemelő az az érzet, a mit e terem a nézőre gyakorol. A benyiló előtt még Bem tábornoknak a vitézségi érdemrenddel való kitüntetését láthattuk hadsorai élén, itt már a világosi fegyverletétel szomorú képsorozata, a bujdosásra kényszerült honfiaknak a hazai földtől való elbucsuzása, az aradi, józsefstadi és kufsteini börtönök áldozatai tölulnak előtérbe. Majd megjelenik a halálítéletek végtelen sorozata, a hősök utolsó búcsúzása, végső halálküzdelmé s az a szomorú idő, a midőn minden, minden veszve látszott lenni, a mikor minden kiírthatónak bizonyult, csak egyetlen egy maradt ép és sértetlen; a — jobb jövőben való hit!

V. B.

Ti szétzilált dalok.

Nem tudni azt: lesujtó végzet!
Hol állunk üdvünk délfokan?
Közel valék a boldogsághoz,
Hogy még felőle álmodám;
De gondba leltem belefásult,
Szép álmitat mely elnyűve, —
Ti szétzilált dalok köszöntlek,
Olvadjatok most együvé!

A nap lemegy a láthatáron,
Látom, hol üdvöm véget ér,
S az éj alakatlan sötétjén
Jegy nincs, a hol majd visszatér;
Egy árny, a virradást, egemről
Örökre már letörülé;
Ti szétzilált dalok köszöntlek,
Olvadjatok most együvé!

Mértéke nincs az iszonyatnak,
Mely a teremtsében honol,
Szellem! te ég-derű szülőtte,
Neked a föld is már pokol;

S van kin, mely esd az alvilágba,
A máglya is enyhitené, —
Ti szétzilált dalok köszöntlek,
Olvadjatok most együvé!

Mit ér szívnek ifjusága?
Ha nincsen benne szerelem,
S mit ér a szerelem? há vágya
Megdermed forró sziveden;
Vi. ⁴ctalan tavasz? s madárka,
Dalát mely télben zengené, —
Ti szétzilált dalok köszöntlek,
Olvadjatok most együvé!

E géptömegből, melyben élek,
Kimagasodva áll fejem,
Nézem a létnek forradalmát
Nyugodtan, szenvedélytelen;
Hiuságom kacajra indit,
Vak-öszön, mely az ősbűné, —
Ti szétzilált dalok köszöntlek,
Olvadjatok most együvé!

Az ész az összes létezőket
A végtelenbe foglalá,
S a tér elől meg nem menekszel,
Hiába futs: fel és alá;
S hogy léte nincs nem — létezésnek,
Ez, legnagyobb kinom szülé, —
Ti szétzilált dalok köszöntlek,
Olvadjatok most együvé!

Ha jó a szender, éji álom,
A fáradt szellem megpihen,
Enyészó testem lenn a sírban,
Fog-e nyugodni ott szívem?
Mig tart alatt megújulásom,
Az élet addig megszűn-é?
Ti szétzilált dalok köszöntlek,
Olvadjatok most együvé!

Kisteleki Ede.

A római császári udvarok nőalakjai.

A társadalom erkölcsi nézetének kifejezői mindenkor a nők. Valamely kor nőalakjainak tetteiben vissza tükröződik azon kor belvilága, erkölcsi gondolkozása, mondhatjuk az egész kor szelleme. A nagy római birodalom hatalmas császárai az egész ismert világ urai voltak; az ő udvaruk s főként annak nőalakjai nemcsak a divatnak voltak irányadói, hanem az egész kor erkölcsi értékét tüntetik föl, melynek ők a képviselői, sőt mondhatjuk érték-mérői, mert hisz a kisebbek szeritük igazodtak s róluk vették a példát.

Megkezdjük az ismertetést az első római császár Augusztus udvarának nőalakjaival s végig megyünk a császárság fennállásának három évszázadáig, vagyis azon az egész időszakon, mig az egész ismert emberiség sorsa Rómától függött s annak udvara volt a műveltség, az emberi fejlődés tükré s irányítója. A római császárok udvarában az első kiváló női alak Livió Augusztus császár neje volt. Augusztus midőn Róma urává lett már nős volt, azonban nem Liviával, hanem Seriboniával, s már mint uralkodó ismerte meg Liviát, ki akkor Róma egyik leghatalmasabb férfiának Tiberiusnak neje s több gyermeknek anyja volt, de kora legszebb asszonyának tartatott. Augusztus ki

egész életén át szerette a nőket, oly szenvedélyes szerelemre gyuladt Livia iránt, hogy férjét fölszólította, válják el Liviától, hogy ő vehesse el. Tiberiusnak megvoltak a maga okai, hogy e felszólításnak engedjen, mire Augustus is elvált Seriboniától s Liviát emelte magához a hatalmi polczra.

Livia a legnagyobb mérvben uralomvágyó, e mellett számitó, ravasz, élelkiismeretlen nő volt azonban férjét mindenben hűen támogatta, s annak hűtlenségeire szemet hunyt. Hogy azonban az uralmat férje halála utánra is biztosítsa magának, nem riadt vissza semmiféle büntől, sőt midőn azt céljaira szükségesnek látta, még férje megmérgezésétől sem. Nem lévén gyermekei Augustustól, azon fáradozott, hogy Augustus előbbi nejétől született gyermeke s unokáinak mellözésével az ő gyermekeire jusson a hatalom. Augustus reményteljes unokái kora ifjúságukban haltak meg; az egész Róma mérgekeverésről beszélt; de akinek leginkább érdekében állott e bűn elkövetése, Livia, oly ügyesen vitte szerepét, hogy őt senki sem vádolta. Augustusnak utolsó fiukája, Agrippa, kit a közvélemény a császár utódjául tekintett Livia ösztönzésére száműzetésben élt s midőn Augustus vele ki akart békülni, hirtelen halállal mult ki, Agrippa pedig bérelt orgyilkosok által öletett meg. A női ármány győzött. Augustusnak nem lévén több rokona életben a császárság Livia fiára szállott, kit már Livia előbb adoptáltatott Augustussal.

Mindez ármánykodásokban Livia oly ügyesen vitte szerepét, hogy bűnösségéről csakis az udvarhoz legközelebb állók suttoztak. Ellenben Róma népe oly tisztelettel viseltetett iránta, hogy a város tanácsa a „haza anyja“ — megtisztelő czimmet kívánta őt kitüntetni, sőt tiszteletére oltárt akartak emelni. Azonban, a ki ezt megakadályozta, az saját fia volt az új császár, a ki bizonyára tudta miért, lehetőleg kerülte anyjával az érintkezést.

Bárha Augustus nagy tisztelője volt a nőnemnek, s uralkodói teendői mellett is időt tudott találni a szerelmi kalandokra, egyet meg kellett neki adni, hogy az erkölcsi tisztesség külmázat mindig fentartani igyekezett. Udvarában a botrányokat nem tűrte s még saját leányát és unokáját is száműzte midőn ezek szerelmi kalandozásai feltűnővé kezdtek válni. Utódjai alatt azonban ez nagyon megváltozott. Az erkölcsök lábba tiprásában, a legaljasabb vétkek elkövetésében maguk az uralkodók, ezek nejei és környezetük jártak legelől.

Másik kiváló nőalakja volt Augustus udvarának az ő saját leánya Julia; egy szép élelki könnyelmű nő, kinek erkölcsi élete a legszembeeszköbbs ellenében állott kizárólag a nagyravágyás által vezetett Liviáéval. Első férje Marcellus, Augustus nővérének fia s

kijelölt trónutódja volt; de már ennek életében is, viszonyt folytatott Livia fiával Tiberiussal a későbbi császárral. Marcellus kora halála után Agrippa nejevé lett s ennek halála után csakugyan Tiberius vette el. Midőn azonban Tiberius mint Illiria kormányzója Rómából eltávozott, nemcsak hogy nem követte férjét, hanem annak távollétében botrányos életet élt, fiatal udvarlókval vette magát körül s még nyilvános helyekre is oly kétes híri ifjakkal kísértette magát, hogy Augustus anyjával együtt száműzte őt. Midőn Tiberius került a trónra ez csekély évpénzét is elvonta, s a szerencsétlen nő a legnagyobb nyomorban halt meg. Hasonló sorsban részesült Juliának legidősebb leánya a hasonnevű Julia is, kit az anyjához hasonló botrányok miatt szintén Augustus száműzött az udvartól.

E két Juliához volt hasonló Livia fiának leánya Livilla ki Tiberius császár egyetlen fiának Drusznak volt neje. Azonban Tiberius kegyenczével Sejanussal szövetekezve saját férjét megmérgezte, s az egész császári család megmérgezésére vállalkozott, hogy kedvesét jutassa a trónra. Azonban Sejanus eltaszított neje felfedezte Tiberius előtt, hogy Sejanus ösztönzésére mérgeztetett meg az ő fia s a bánatos császár Sejanust keresett kínzásokkal végezte ki, Livillát pedig elzáratta s éhséggel vesztette el.

Egyik legnemesebb női alakja volt a római udvaroknak Augustus unokája, Agrippina a száműzésben elhunyt Juliának szerencsétlen leánya. Ő anyja és nővérétől elütőleg a legtisztább erkölcsi életet élte s férjét Germanicust (Tiberius császár unokaöcsét) szenvedélyes ragaszkodással szerette. Férje a germánok meghódításával oly népszerűségre tett szert Rómában, hogy a császár féltékenységét fölbresztette, ki őt Rómába híván rendkívüli kitüntetésekben részesítette s keletre küldte az ázsiai népek leigázására Titokban azonban többeket megbízott az ő elvesztésével s Germanicus 34 éves korában mérge által hunyt el. Agrippina 6 gyermekkel maradt özvegyen s első teendője volt férje gyilkosát Pisót bevádolni, kit a császár minden áron megakart menteni. A nép dühe azonban oly hangosan nyilatkozott ellene, hogy Pisó félelmében öngyilkossá lett. Tiberius nem tudta Agrippinának megbocsátani férje népszerűségét. Kémekek vétette őt körül, barátait kintpadra vonatta s így csikart ki tőlük oly nyilatkozatokat, hogy Agrippina a császár ellen tör s őt ez alapon idősebb fiát pedig állítólag erkölcsétlen élete miatt a szenatus által száműzésre ítélte s midőn e méltatlan bánásmód a mélyen sértett nőt kifakadásokra ragadta, Tiberius testi fenytéssel büntetett őt meg, mely alkalommal a szerencsétlen nőnek egyik szeme is kiütetett. A méltatlan

bánásmód az elkeseredett nőt öngyilkosságra készítette s más eszköz hiányában önkényes éhhalállal vetett véget önmagának.

Csakis Tiberiusnak mint nagybátyának kegyetlenkedései Agrippina és gyermekei iránt magyarázhatják meg, hogy ily jeles nőnek mint Agrippina miként lehetett a fiából oly szörnyet nevelni, mint a milyenné vált. Calligula a császári székben. Ugy általa, valamint uralkodása alatt, általában minden erkölcs és tisztesség lábba tapodtatott. A legeszeveszettebb pazarlások, a legkegyetlenebb vérengzések, s a legmélyebb erkölcsi sülyedésről tanuskodó botrányok majd egymást fölváltva, majd meg tömegesen fordultak elő udvarában, s az az önértetes római nép, melynek kebeléből még pár évtized előtt egy Brutus került ki, mint tétlen szemelő nézte félőruilt császárának hőbortjait, ki egy beteges órájában Róma legelőbb testületének a szenatusnak tagjává saját kedvencz lovát nevezte ki. Egy ily örült uralkodó mellett szó sem lehetett megállapodott családi életről, hol egy hitvestárs nyomokat hagyott volna maga után a történelemben. Calligulának volt ugyan neje, egymásután hat is, azonban közülök csakis az utolsó Casonia tudott férjére némi befolyást gyakorolni. E nőt Calligula férjétől választatá el s oly ragaszkodással viseltetett iránta, hogy annak mindég közelében kelle tartózkodni, sőt hadjáratok alkalmával katona ruhában lóháton kísérte férjét. S mikor Calligula saját imádtatására egy templomot állittatott, abba őt nevezte ki főpapnővé. Casonia osztozott férjének sorsában, kit rövid négy évi esztelen uralkodás után saját testőrei ölték meg. Casoniát az ő holtteteme mellett szúrták le.

A következő császárnak Claudiusnak volt neje Messalina az a nő, ki a római nők erkölcsétlenségének prototypusa gyanánt szerepel a történelemben. Messalina korlátlan hatalommal uralkodott férje fölött; ez uralmat azonban csakis határtalan kéjvágyának kielégítésére használta fel. Örületes kéjvágyának kielégítésére a leggyalázatosabb tettek egész tömegét követte el, melyek elbeszélésével egész könyveket lehetne betölteni. Minden férfi, ki érzéki vágyait fölbresztette kénytelen volt kívánságának engedni, s ha ezt nem tette, kikerülhetlen romlás és halál várt reá. Saját mostoha atyját — ki undorral fordult el csábításától — kivégeztette, valamint nyilvánosan kivégeztette férjének s önmagának és mindazon rokonait, kik erkölcsétlen életmódjában nem osztoztak vagy botrányos életmódjáról elítélőleg merészkedtek nyilatkozni. Azonban az az erkölcsi igazság, hogy ki miben vét, azzal bünhődik, rajta is megvalósult. Messalina számtalan kegyencei az ő kegyével egyuttal a hatalom korlátlan

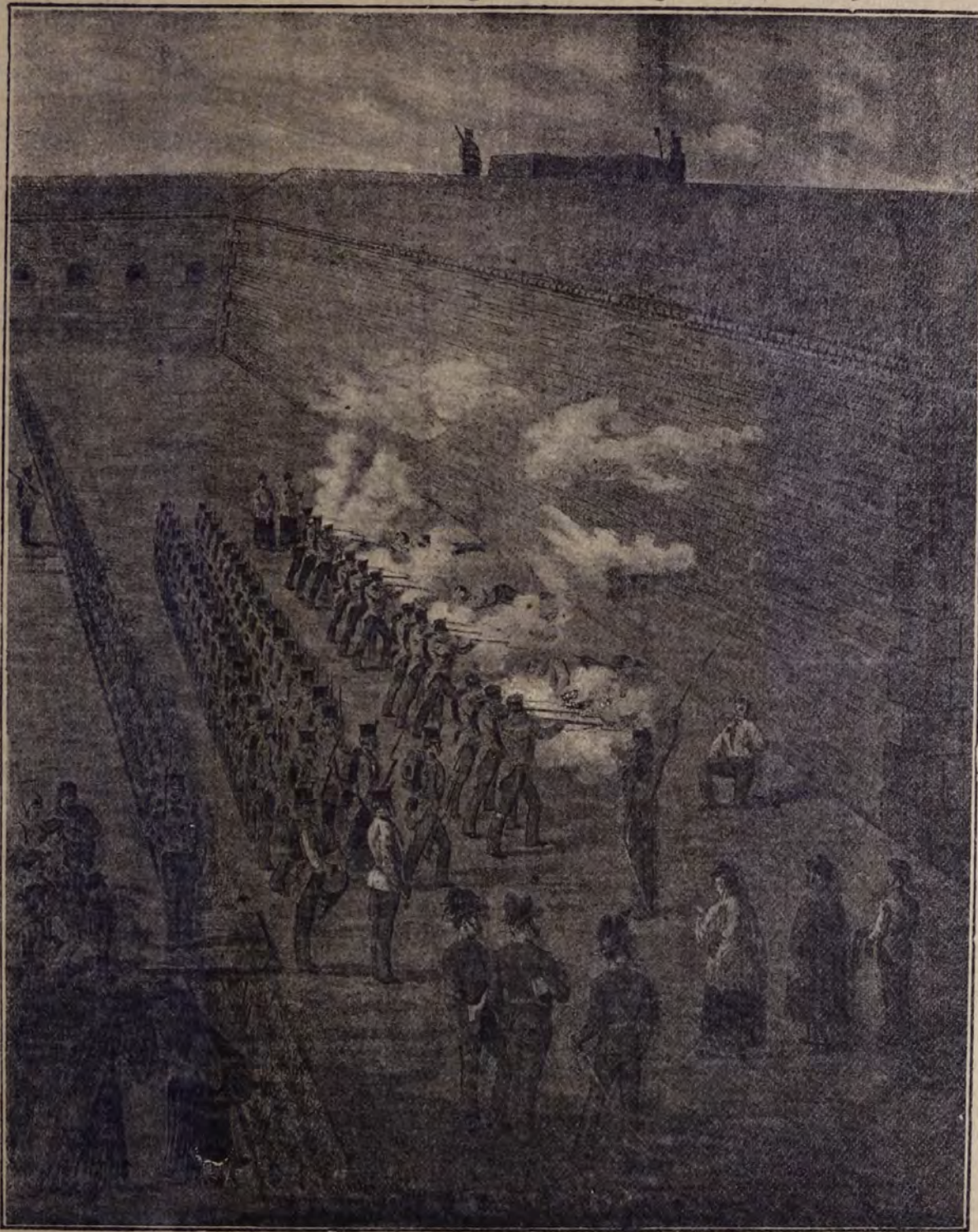
A NEGYVENNYOLCAS KIÁLLITÁSBÓL: A KOSSUTH-TEREM egyik oldala.

186

birtokába is léptek. Ezek nem sokat busultak fölötte, ha Messalina mást ajándékozott meg kegyeivel, de annál nehezebben váltak meg a hatalom gyakorlatától. Különösen az általa szabadá emelt Narcissus volt féltékeny e hatalomra s midőn ez megtudta, hogy Messa-

deletet adott ki, úgy a hűtelen nő, valamint kedvesének kivégeztetésére. Narcissus jól tudta, hogy haragja lecsillapultával a gyenge császár meg fog kegyelmezni nejének, s ez esetben annak bosszuját el nem kerülheti, azért a legnagyobb sietséggel bizta meg

Claudius első nejének cselekedete sem győzte meg arról, hogy neki feleség nem való. Neje halála után újra nősülés után látott, s miuthacsak első nejének méltó párját kereste volna, úgy rátalált Agrippinára, a fentebb említett hasonnevű szerencsétlen anyának töle na-

A negyvennyolczas kiállításból: A GOLYÓVAL KIVEGEZETT ARADI VÉRTANUK.

lina annyira beleszeretett egy előkelő római ifjuba Siliusba, hogy ezt kényszerítette nejétől elválni, s császári férjét Rómából eltávolítva, ez ifjával egész Róma szemeláttára nyilvánosan egybekelt; — annyira fölingerelte a gyenge császárt Messalina ellen, hogy ez ren-

egyik hű emberét, hogy az keresse föl haladéktalanul Messalinát s ott a hol találja rögtön végezze ki. Így is történt s Messalina nem férjének, de egyik kegyencének parancsára lett nem törvényesen kivégezve, hanem orvmódon karddal átszurva.

gyon is elűtő leányára. Agrippina ekkor már másodszer volt özvegy s nyíltan beszéltek, hogy második férjét ennek nagy vagyona miatt öljölte meg s Claudius ennek daczára is nőül vette őt. Agrippina semmivel sem volt jobb Messalinánál; de kihágásait nagyobb

óvatossággal üzte. Férjét ép úgy megnyergelte mint Messalina, sőt arra is rávette, hogy saját fiának mellözésével az ő fiát Nerot jelölje ki utódjává. Claudius engedett a szép és ravasz nő kívánságának; de saját vesztére, mert amint Agrippina célját elérte a megunt vén és beteges Claudius első férjének sorsára juttatta s őt is megmérgeztette. A Nemezis azonban utól érte őt. Súlyos büneine elkövetésében főleg a fia iránti vak szeretet vezérelte őt. Fia Nero első férjétől született gyermeke volt, s csak azért ment másodszor egy dúsgazdag férjhez nőül s csak azért mérgeztette azt meg, hogy fiára nagy vagyont juttasson; harmadik férjét a császárt is csak azért mérgeztette meg, nehogy annak ideje legyen egy gyenge perczében hozott rendelkezését megváltoztatni s Nero mellözésével saját törvényes gyermekét jelölni ki utódjául. Most a ki miatt annyit vétkezett az által érte őt utol a bühbódés. Természetellenes fia Nero a történelem legundokabb alakjainak egyike egy magához hasonló elvetemült nőnek Poppäa Sabinának befolyása alá került, ki őt addig ingerelte uralomravágyó anyja ellen míg a romlott lelkű fiu anyja vesztét elhatározta. Nehogy azonban a minden nemesebb érzést fölháborító anyagilkosság vádjára nehezedjék, a dolognak olyan színezetet akart adni, mintha anyjának halála a véletlen műve volna. E végre Bajä városába utazott (a tenger partján) s anyját látogatásra hívta magához. Az anya engedett a meghívásnak. Nero a legnagyobb kitüntetéssel fogadta őt, visszatérőben azonban oly hajóra ültette, melynek kettős feneke volt s mikor a nyílt tengerre értek, Nero bérenczei elsüllyesztették a hajót. Agrippina ki rögtön fölfogta az ellene intézett gyalázatos merénylet célját, egyik nőkisérőjét biztatta föl, hogy kiáltssa, miszerint ő császár anyja, míg maga Agrippina a többi nő közé vegyülve hallgatott. Alig kiáltotta az általa fölbiztatott nő, hogy ő a császár anyja, a bérenczek ott nyomban agyonverték őt, míg a többi nőt a partra szállították s így Agrippinát is. Nem volt azonban oka soká őrvendeni megmenekülésének, mivel néhány óra múlva a császár bérenczei utánna jöttek s őt nőkisérőjével együtt fölkonzolták. — Agrippinának állítólag már Nero születése alkalmával megjósolták, hogy fia császár lesz, de őt meg fogja ölni, s az anyai vakszeretet ezen szavakat mondta: „Nem bánom öljön meg, csak legyen császár!“

Nero anyja gyilkosságának bünszerzője Poppäa Sabina is a megérdemelt sorsra jutott. Ezen felette szép, de romlott lelkű nő a császár egyik udvaroncjának neje volt, azonban már elég kalandos multtal dicsekedhetett midőn Neroval megismerkedett. Mint Augustus egyik kegyeltjének leánya

egy jó családbeli nemes ifjuval kelt egybe, ettől azonban megszökött egy harcossal Ottóval, ki később Nero udvarának tisztje lett, s mint Ottónak nejét ismerte meg őt a császár. Szépsége, elvensége, élzei annyira megtetszettek neki, hogy Ottót rábirta miszerint nejéről mondjon le, a mit az meg is cselekedett. Nero nejét az erényes Octaviát Claudius császár leányát meddőség miatt udvarából száműzve Poppäat valódi császári pazarlással és fényüzéssel halmozta el. A nagyravágyó nő azonban evvel nem elégedett meg. Előbb Nero anyját — kit gyűlölt — vesztette el, majd a császárné ellen fordul. Általa felfogadott bérenczek bevádolták a szegény száműzött Octaviát, hogy velük benső viszonya volt, s hogy őket arra akarta rávenni, hogy császárt gyilkolják meg, erre a lelkiismeretlen Nero, ki szenvedélyeinek utjában álló anyját eltudta veszíteni, hogy neje elvesztésének némi törvényes szint adjon felségértésért vádolta őt be a szenatus előtt. s bár az erényes nő ártatlanságában ki sem kételkedett, a szolgálékú szenatus halálra ítélte őt. A jobb sorsra érdemes nő egy magános szigetre száműzve által metszett erekkel forró fürdőben veszett el. — Most Nero Poppäat vette nőül, kinek egyedüli gondját csakis hiúságának s érzéki vágyainak kielégítése képezte. Naponta, számardejben fürdött, bearanyozott szőrü öszvérek által vonatta magát selyem bársony és bíbor hordszékeken. Uralma azonban nem tartott soká. Egy alkalommal valami ellentmondással annyira felingerelte szenvedélyes férjét, hogy az a más állapotban levő nőt egy rugással illette. Erre az oly sokat vétkezett nő több napi szenvedés után mult ki.

Neróban kihalt Augustus családja s néhány évi váltakozó uralkodás után a Flaviusok és Antoniusok dicső nemezedéke következett, kik alatt szebb napok derültek a nagy világbirodalom fővárosára. Ezek nejei közt vannak szintén szintén kiválóbb alakok, kik jeles férjeik oldalánál hozzájuk illő méltósággal s erényes életmóddal és szerénységgel töltötték be hivatásukat.

Ezek között első sorban érdemel említést a hazánk területén is hódító gyanánt emlegetett Traján jeles neje Plotina. A női nemes sziv hivatásának a jótékonyágnak élő ezen uralkodónó származása ismeretlen. Midőn férjével először lépett a császári palotába, annak fölépcsőjéről visszafordulva így szólt a néphez: „A mily tisztán lépek e palotába, úgy fogom azt elhagyni“ — s szavát megtartotta, mert sem magán életéhez, se nyilvános szerepléséhez árnyéka sem fért a rágalomnak minthogy magának gyermeke nem volt, férjének egyik rokonát a jeles Adrianust óhajtott a trónra emelni. Ezért midőn férjét Kilikiában elragadta a halál, egy ideig titokban tartatta

annak halálát s egyik hívét annak ágyába fektetbe behívatta a szenatusnak több tagját, kik előtt a Trajánként ágyban fekvő beteg oda nyíltkozott, hogy utódjául Adrianust óhajtsa s csak mikor a tanács örömmel fogadta e kijelentést, hozta nyilvánosságra férjének halálát. — Plotina Adrianus által is a legnagyobb tiszteletben tartva késő vénségben halt meg. Róma népe templomot emeltetett emlékének.

A Severus család uralma alatt ismét előtérbe lépnek a császári család nőalakjai Septimus Severus császár neje a szellemdús de könyelmű Julia Domna már azáltal is jelentékeny nyomokat hagyott maga után, hogy korának bölcsészeit, tudósait és íróit maga köré gyűjve azokat nagyban támogatta.

Ő syniai eredetű nő volt, s férje akkor mint katona tiszt azért vette el, mivel a jósnők születésénél azt jóstolták, hogy férje egykor uralkodó lesz. Férje halála után fia Cracalla jutott a trónra s neki mint anyának meg kellett azt élni, hogy ezen vad természetű fia saját testvérét, az ő másodszülött fiát az ő karjai között ölje meg. Midőn kegyetlen fiát saját katonái megölték, a busuló anya éhhalállal vetett véget önéletének.

Julia nővérének Macsának ügyessége szerezte vissza a Caracalla által eljátszott uralkodói hatalmat. Ezen felette eszes nő nővére a császárné mellett nagy kincseket gyűjtött s mikor a Caracalla ellen föllázadt katonák egy idegent Macrinust emelték a trónra ő megvesztegette annak saját embereit, megölette Macrinust és a maga unokáját Heliogabulust kiáltatta ki császárnak. Heliogabulusnak legnagyobb szerencsétlensége volt, hogy nem az eszes Macsa szavaira hallgatott, hanem anyja tanácsa után indult, ki kéjvágyó érzékies asszony volt s ki a legesztelenebb intézkedésekre vette rá gyenge fiát. Az eszes Macsa látván, hogy unokája örület magaviseletének kimaradhatlan vége az lesz, hogy önmagát az egész családdal együtt elveszít, maga akarta elejét venni a dolognak s a tarthatatlan állapotoknak azzal vetett véget, hogy másik unokáját Alexander Severust kiáltatta ki császárnak. A lázadásban Heliogabulus kéjlelő anyjával együtt megöletett, de a császári hatalom a család számára meg volt mentve. Macsa nem sokáig élte túl ezen szomorú diadalát, trónra jutott unokájának azonban jó tanácsadót hagyott leányában Mamacaban.

Mamacaca igen értelmes bátor és jószívű nő volt, ki fiának a már hanyatlásnak indult birodalomban a rend helyreállítására a legjobb tanácsokkal szolgált. Anyja ösztönzésére újból megalakította Alexander a szenatusot s abba a legjelesebb férfiakat nevezte ki. Mamacaca ismerte föl a római uralkodók környezetéből legelőbb a keresztény hit tanaiban rejlő erkölcsi erőt s azért a

legjobb indulattal viseltetett a keresztények iránt, azokat mindenkor támogatta s bátorította. Éles látásával azt is belátta, hogy a birodalom rendezettségének egyik főoka a katonai fegyelem hiánya a hadseregben. Midőn azonban ennek megszüntetésére s szigorubb fegyelem behozására bírta fiát, ezzel a már teljes féktelenséghez szokott hadseregben olyan visszahatásra talált, hogy egy veszedelmes katonai lázadás ütött ki ellene Germaniában. Az erélyes asszony fiával együtt rögtön a lázadás elnyomására indult azonban elcsábított katonái által cserben hagyatva a Rajna partján fiával együtt megöletett.

Ez időtől fogva (235 év kr. u.) a római birodalom sebes léptekkel közeledett hanyatlása felé. A császári szék a lázongó katonák játékszerévé vált, kik azt egyre-másra a többet ígérőknek bocsáták áruba. Voltak évek a melyekben 2—3 uralkodót emelt a legiók szeszélye s birvágya a trónra, máskor ismét 2—3 ellencsászár is uralkodott egyszerre. Az akkori állapotokat legjobban jellemzi egy kiváló női alaknak Victorinának szereplése.

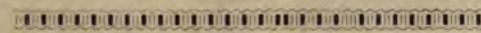
Ezen egyik uralkodó családból származó erélyes nő Gallianus császár ellen maga vezetett seregeket s annak hadait több ízben meg is verte. Sajat katonái őt kiáltották ki császárnak s elnevezték a „hadak anyjának“ — ő azonban fiát Victorinust ajánlá maga helyett s őt tényleg Rómában a hatalom birtokába emelte. A Rómától távol táborozó Gallianus aligha tarthatta volna fen magát tovább, ha Victorinus meg nem könnyíti neki dolgát. Ez ugyanis többet futkosott Róma szép hölgyei után, mint a mennyit törődött saját trónjával, s midőn egyik előkelő hivatalnokának nejjével méltatlan erőszakoskodást engedett meg magának az elősiető férj által leszaratott, Victorina most unokáját akarta kikiáltatni császárrá azonban ezzel sem ért célzt mivel ezt meg saját katonái koncizták össze. Ez azonban még nem csüggesztette el a hatalomra vágyó erélyes nőt; minthogy magának nem volt családja, kegyenczeit igyekezett trónra juttatni. Előbb Lollianust, majd Marcellust, végre Tetricust kiáltatta ki császárnak. Császári ellenfele végre is csak úgy menekült meg tőle, hogy egyik kegyenczét megvesztegetve ez által orvul ölette őt meg. (268-ban)

Fontosabb bár nem ily zajos szereplése volt egy másik császárnőnek Helenának. Ez alacsony sorsból emelkedett föl a császári székbe. Egy korcsmárosnak leánya volt s férje — később Constantius név alatt császár — táborozásai közben ismerkedett meg vele. Ő már szülői házában ismerkedett meg a keresztény hit tanáival s bár férjét annak megnyerni nem bírta, igyekezett őt a hit követői iránt szelidségre hangolni. Férje egy más nőbe szeretőn,

elvált tőle, midőn azonban fia Nagy Constantin a császári székbe jutott, anyját a legnagyobb tisztelettel vétette körül s őt császárnénak nevezette. Ő csepegtette fia kebelébe a keresztény hit tanait s így nagy részben neki tulajdonítható, hogy a birodalomban a keresztény vallás uralkodó vallássá emeltetett. Ebbeli érdemeiért emelte őt az egyház a szentek közé.

Még egy nőről kell megemlékeznünk a római császárok idejéből s ez Nagy Constantin második neje Fausta. Constantinnak első nejjétől egy minden tekintetben nagy reményekre jogosító Fia volt: Crispus. Faustának is voltak gyermekei s ő ezeket szerette volna a trónra juttatni. Hogy e célját elérje Crispust bevádolta férje előtt, hogy az meg nem engedett módon akar hozzá közeledni. Az indulatos Constantin felferjedésében kihallgatás nélkül kivégeztette fiát. Azonban Fausta sem örvendhetett soká diadalának, mert mikor férje tudomására jutott neje cselszövényének ezt a furdőben fojtatta meg. Constantin után nem sokára (395-ben) végleg két részre oszlott a római birodalom s a császárságnak a népek sorsára kiható nagy jelentősége megszűnt.

Sebesztha Károly.

A könyvnyomtatás.

(Vége.)

A budai könyvnyomda megszűnése után jöttek a budai kiadó könyvnyomdások. Tudniillik külföldön a nyomtatók maguk voltak kiadványaik elárúsítói s ezek bizományosokat tartottak, a kik a nyomtatványokat mindenfelé terjesztették; külön könyvkereskedők, kik mindenfelé kiadványt árultak, csak a XVI. század elején lettek.

A magyar irodalom az első nyomda megszűnése után félszázadig várt terjesztő eszközére, a hazai könyvnyomtatásra s benünket félszázadon át a külföldről tett függökké e hiány s valóban ez idő alatt a pálos, döm és karthausi barátok kézírataiban találhatjuk meg a könyvnyomtatás pótlékait.

Jött a reformáció s befejezte nálunk a középkort. A reformátorok mindenkire akartak szólni s ez általános és hatalmas mozgalomnak multhatatlan szüksége volt az irodalom leghathatósabb terjesztő eszközére, a könyvnyomtatásra. Ez időszakban első nyomtatványaink szintén külföldön készültek. Komjáti Benedek Szt.-Pál levelei, Pesti Gábor Ozorai Imre művei 1533, 35 és 36-ban Krakóban és Bécsben jelentek meg. De már 1536-ban Nádasdi Tamás sárvári jószágán nyomdát állított fel Abádi Benedek vezetése alatt. Az erdélyi szászoknak már 1529-ben volt sajtójuk Nagyszebenben, később 1533 Honter

János Brassóban állított fel nyomdát, Heltai Gáspár pedig, Hoffgreff nyomdászsal egyesülve, Kolozsváron jól felszerelt nyomdát rendezett be, melyben egy pár német és deák könyvön kívül számos magyar theologiai, költői és tudományos munka jelent meg.

Magyarországon a XVI-ik században több állandó- és vándor-nyomda működött. Magyarországnak legnevezetesebb nyomdahelye volt egész a jelen század elejéig Debreczen, hol, mióta a Kassáról elűzött Huszár Pál nyomdájával letelepedett, számos nagy terjedelmű és fontosságú munkát nyomtattak. A XVI. században Komlós András, a XVII-ikben Lipcsei Réda Pál, a XVIII-ikben Margitai János voltak Debreczenben tevékeny könyvkiadók és nyomdászok.

Nálunk valamennyi könyvnyomda a reformációnak szolgált a katolikusok kénytelenek voltak munkáikat Bécsben nyomtatni, csak Szilvási János katolikus szellemű vitairata lett e században Heltai örökösainél nyomtatva.

1577-ben Telegdi, esztergomi nagyprépost a bécsi jezsuiták évek óta szünetelő nyomdáját megvette s azt nagyszombati házában felállíttatta. Itt nyomattak az első magyar naptárak, valamint első törvénytárunk is Mosóczi Zakariás által szerkesztve.

Manapság nyomdáink: a „Pallas“, Franklin, Athenaeum és a Pesti Részvénynyomda csinos és izlés tekintetében vetélkednek a külfölddel ha kell, s ez jól van így; mert ha a tiszta és nemes formáknak a szellemre való visszahatását nem tagadhatjuk, úgy a könyvnyomtatásnak a szépséggel való egyesüléséből szintén az izlésre és ennek útján az érzésre is el nem maradható nemesítő hatást várhatunk. Haladunk a könyvnyomtatás terén is, az elvitázhatatlan s nyomdászaink méltó tiszteletre érdemesek. A legtöbb függ a nagy közönségtől, melynek irodalompartolása aztán közvetve könyvnyomtatásunk emelését is eredményezi; könyvnyomtatás és irodalom karöltve jár s édes mindnyájunknak nem csak tiszta szívünkől kívánunk kell, hogy mindkettő virágozhassék az idők végéig, hanem tegye is meg mindenki a maga kötelességét s tőle telhetőleg partolja a magyar irodalmat. Minden szellemi termék, minden könyv és lap egy-egy virága az irodalom terebélyes fájának, mely csak akkor gyümölcsözhet bőven, ha virágai vannak. A dér elhervasztja ugyan a reménnyel kecsegtető virágokat, vagy a vihar idő előtt leverheti azokat; de a virágtalan fára a napnak, a nyárnak áldásos melege sem varázsolhat gyümölcsöket! Ne feledjük el, hogy ezen szavakban: „Hass, alkoss, gyarapíts s a haza fényre derül“, a koszos költő oly kötelességet mondott ki, mely alul magát kivonni senkinek sem szabad!

Rácz Sándor.

KIRNER JÓZSEF

cs. és kir. udvari puskaműves
az olasz király ő Felségének udvari szállítója
BUDAPESTEN.

ALAPITTATOTT 1808. ÉVBEN.

Raktára: Gyára:

IV. ker.

VII. ker.

Szervita-tér 2. sz. Rózsa-utca 7. szám.

Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből, golyó-fegyverek, forgó-pisztolyok, salonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyeknek jóságáért kezkesedik.

→ Árjegyzék kívánatra bérmentve. ←

Steiner Armin és Ferencz

érczáru gyára
Budapest, VI. ker. ó-utca 12. sz.

Szállit mindenféle

érezöntési és préselési munkákat

a legjutányosabb áron.

Érmek. Versenydíjak. Egyleti jelvények.

Neumann Ignác

cs. és k. szabadalm. festészeti
műintézet és fényírdája

Budapest, vaczi-körut 7. sz.
szállit mindennemű jelzőablakat 2 frtért, ezen kívül mindennemű gyapju- vagy selyemzászlókat, czimereket és egyéb feliratokat

Tanulók csoport fényképeit

1 frtért.

Ezen kívül olajfestményü- és krétarajz-arczképeket bármely beküldött fénykép után 6 frttól fölfelé.

Minden létező
czigarettapa-
pirok között a
legtökélete-
sebb és felül-
mulhatlan,
a
valódi francia

szivarkapapiros:
Le GLORIA

Joseph Bardou & Fils-től

Perpignan és Párisban.

60 nagy arany érem, 16 nagy diszokmány,
20 „Hors Concours“ okmány.

Hüvely-különlegességek: „Le Gloria“ és
„Vrai Goudron“.

Kaphatók minden norinbergi és papir-nagykeres-
kedésben, valamint minden dohány- és szivar-
tőzsdében.

Különlegesség: Prince of
Wales férfi-övek.

LAWN TENNIS CZIPŐK.

Az összes sport-
nemekhez szük-
séges ruházati
cikkek u. m.

verseny és
training
INGEK,

nadrágok, sapkák és czipők legna-
gyobb raktára.

Sigmund József

Budapest, IV. Városház-utca 2-4

Az iskolai tornázás összes ruházati kellékei.

FLANNEL INGEK.